

СПИСЪК НА ПУБЛИКАЦИИТЕ

I. Хабилизационен труд

„Европейският стълб на социалните права като инструмент за социално сближаване в Съюза и постигане на догонващо икономическо развитие на България“. Издателски комплекс –УНСС, 2021 г., ISBN 978-619-232-521-3

II. Монография

“България в регионалното икономическо сътрудничество в Югоизточна Европа - преди и след присъединяването към Европейския съюз“. Издателство „Авангард-прима“, 2015 г., ISBN 978-619-160-523-1

III. Университетско учебно помагало

“Търговски отношения на Европейския съюз с Азия“. ИК - УНСС, 2022 г., ISBN 978-619-232-601-2

IV. Статии и доклади, публикувани в научни издания, индексирани в Web of Science

1. Moraliyska, M. The Region of Southeast Europe: The Island of Missing Gas Connectivity and Its European Implications. Business Challenges in the Changing Economic Landscape, 2016, Vol. 1, pp. 497-526. Accession Number: WOS: 000416839900036

2. Moraliyska, M. The EU Cohesion Policy's Impact on Regional Economic Development: The Case of Bulgaria. Journal of Economic and Social Studies, 2018, Vol. 7, pp. 51-69. Accession Number: WOS: 000444784700003

V. Студии

1. Моралийска, М. Доходното неравенство в Европейския съюз и неговата взаимовръзка с икономическия растеж и бедността. Научни трудове на УНСС, 2021(3), стр. 57 – 94. ISSN (online): 2534-8957; ISSN (print): 0861-9344; CEEOL, RePec <https://www.cceol.com/search/article-detail?id=972566>

2. Moraliyska, M. Income Inequality as a Main Social Challenge for the European Union. Current Strategies in Economics and Management Vol. 8., Book Publisher International (Sciencedomain International), 2020. Chapter 4. ISBN-13 (15) 978-81-948567-5-7, ISBN-13 (15) 978-93-90431-80-9. DOI: <https://doi.org/10.9734/bpi/csem/v8>

VI. Статии и доклади, публикувани в научни издания, индексирани в други международни бази данни (CEEOL, ProQuest, RePec)

1. Моралийска, М. Критичен поглед върху институционалната система на Европейския съюз. Сборник от Международна научна конференция „Членството на

България в Европейския съюз: осем години по-късно“, 2015. Издателски комплекс – УНСС, ISBN 978-954-644-895-8, стр. 265 – 286. CEEOL <https://www.ceeol.com/search/chapter-detail?id=919555>

2. Моралийска, М. Предизвикателството Brexit пред ЕС и Великобритания: Кой печели и кой губи?. Сборник от Трета международна конференция “Има ли достатъчно Европа и съюз в Европейския съюз?” на катедра „Европеистика“, Философски факултет, към СУ „Св. Климент Охридски“ и Фондация „Ханс Зайдел“, 2016 г., Рекламно-издателска къща „Минерва“, ISBN 978-954-8702-39-3, стр. 35-44. CEEOL <https://www.ceeol.com/search/chapter-detail?id=953684>

3. Моралийска, М. Търговията на ЕС с услуги и по-нататъшната им либерализация. Сборника от Четвърта международна конференция: Преосмисляне на Европейския съюз, организирана от Катедра “Европеистика”, Философски факултет на СУ “Св. Климент Охридски”, Център за върхови постижения “Жан Моне” и Фондация “Ханс Зайдел”, 2017 г., Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, ISBN 978-954-07-4333-2, стр. 189-198. CEEOL <https://www.ceeol.com/search/chapter-detail?id=953926>

4. Moraliyska, M. A Look at Some of the European Union’s Major Social Problems and Their Economic Impact, Eurasian Journal of Economics and Finance, 5(3), 2017, 67-86 DOI: 10.15604/ejef.2017.05.03.006 <https://eurasianpublications.com/wp-content/uploads/2021/02/EJEF-5.3.6.pdf> *PROQUEST, Repec*

5. Moraliyska, M., Antonova, A. Preparing for Industry 4.0 and Digital Transformations In SMEs. European and National Aspects. Godishnik na UNSS 1, 2018, 191-207. ISSN (print): 1312-5486
ISSN (online): 2534-8949 http://unwe-yearbook.org/uploads/Yearbook/Yearbook_2018_No12_M%20Moraliyska,%20A%20Antono va.pdf CEEOL <https://www.ceeol.com/search/article-detail?id=729114>

6. Моралийска, М. Дебатът след Бялата книга за бъдещето на ЕС – очаквания и резултати. Научни трудове, Том 2/2018, Година LVII, ISSN (print) 0861-9344, ISSN (online) 2534-8957, Издателски комплекс УНСС, стр. 127 – 143. CEEOL <https://www.ceeol.com/search/article-detail?id=665976>

7. Моралийска, М. Анализ на факторите, обуславящи необходимостта от изграждането на Стълб на социалните права на ЕС. Сборник от Пета международна конференция „Съединението прави силата“, организирана от Катедра „Европеистика“, Философски факултет към Софийски университет „Св. Климент Охридски“ и Център за високи постижения „Жан Моне“, с подкрепата на Програма „Еразъм плюс“ и Фондация „Ханс Зайдел“, 2018 г. Университетско издателство “Св. Климент Охридски”, стр. 43 – 59. ISBN 978-954-07-4568-8. CEEOL <https://www.ceeol.com/search/chapter-detail?id=954850>

8. Моралийска, М. Съвременни предизвикателства пред европейския социален модел. Сборник от Шеста международна конференция „Европейският съюз след 2020 г. – нова Европа в нов свят“, Катедра „Европеистика“, Философски факултет към Софийски университет „Св. Климент Охридски“, Център за високи постижения „Жан Моне“ и фондация „Ханс Зайдел“, 2019 г. Университетско издателство “Св. Климент Охридски”, ISBN 978-954-07-4751-4. CEEOL <https://www.ceeol.com/search/chapter-detail?id=957045>

9. Moraliyska, M. Factors for the Future of Work and Their Impact on the European Economy and Labor Market. Eurasian Studies in Business and Economics, in: Mehmet Huseyin Bilgin & Hakan Danis & Ender Demir & Sofia Vale (ed.), Eurasian Economic Perspectives,

2021, pp. 297-315, Springer. DOI: [10.1007/978-3-030-63149-9_19](https://doi.org/10.1007/978-3-030-63149-9_19) *RePEc*
https://ideas.repec.org/h/spr/eurchp/978-3-030-63149-9_19.html

10. Moraliyska, M. Should the minimum wage be regulated on union level: The case of the European union. *American Journal of Multidisciplinary Research & Development (AJMRD)* Volume 3, Issue 01 (January - 2021), pp. 62-68 ISSN: 2360-821X <https://www.ajmrd.com/wp-content/uploads/2021/01/G316268.pdf> *ProQuest, Index Copernicus*

11. Моралийска, М. Възможности и предизвикателства пред новите форми на заетост в ЕС и работата през платформа. Научна конференция “Европа след избори. Новите предизвикателства пред интеграцията“ на Българска асоциация за европейски изследвания, 2020 г., стр. 140 – 155. ISBN 978-619-90953-1-7. *CEEOL*
<https://www.ceeol.com/search/chapter-detail?id=1059960>

12. Моралийска, М. Тенденции и перспективи пред търговията на Европейския съюз с основни азиатски страни. Научна конференция „ЕС след Ковид-19: ефекти, поуки, перспективи“ на Българска асоциация за европейски изследвания, 2022 г. 2022 г., стр. 159 – 176. ISBN 978-619-90953-2-4. *CEEOL* <https://www.ceeol.com/search/chapter-detail?id=1059888>

13. Moraliyska, M. Challenges to the Leadership Position of the European Union in World Trade. *Nauchni trudove*, 2022, issue 2, 169-182. *CEEOL, RePEc*
https://econpapers.repec.org/article/nwenatrud/y_3a2022_3ai_3a2_3ap_3a169-182.htm

VII. Статии и доклади, публикувани в списания с научно рецензиране

1. Moraliyska, M. Practice and Perspectives of Euroregions in Southeast Europe on the Example of the Greek-Bulgarian-Turkish Cross-border Cooperation, *Istanbul Journal of Economics and Politics*, Istanbul School of Economics and the Economists' Association in Turkey, 2015, pp. 9 – 23, ISSN (ONLINE): 2149-8849
<http://www.istjep.org/article/view/5000160419/5000144681>

Istanbul Journal of Economics and Politics https://www.researchgate.net/profile/Piotr-Nieradka/publication/333783101_ISTANBUL_JOURNAL_OF_ECONOMICS_POLITICS/links/5d03b885458515b055cfa00f/ISTANBUL-JOURNAL-OF-ECONOMICS-POLITICS.pdf#page=16

2. Моралийска, М. Изграждането на социален съюз в Европейския съюз като условие за неговото устойчиво развитие. Сборник от Международна научна конференция „Икономически предизвикателства: развитие, благосъстояние, интеграция“, организирана от Катедра „Икономикс“, УНСС и Стопанския факултет на СУ „Св. Климент Охридски“, 2018 г., УНСС, София. Университетско издателство “Св. Климент Охридски”, ISBN 978-954-07-4727-9. https://www.uni-sofia.bg/index.php/bul/universitet_t/centrove/cent_r_za_ikonomicheski_teorii_i_stopanski_politiki/novini_ot_cent_ra/izleze_ot_pechat_sbornik_t_s_dokladite_ot_s_vmesnata_mezhdunarodna_nauchna_konferenciya_ikonomicheski_predizvikelstva_razvitie_blagos_stoyanie_integraciya

3. Moraliyska, M. The European social model – typology and performance in 2017. Book of proceedings of 15th International conference: “Sustainable development goals 2030: Challenges for South and Eastern European countries and the Black sea region”, Association of Economic Universities of South and Eastern Europe and the Black Sea Region (ASECU)

and University of National and World Economy (UNWE), 2019, Sofia. Proceedings: <http://www.asecu.gr/files/15th-international-asecu-conference-2019-unwe-sofia-proceedings.pdf>

4. Моралийска, М. Бялата книга за бъдещето на ЕС и отзвукът ѝ в България. Годишна конференция на Българската асоциация за европейски изследвания: „ЕС след 2020 г.: в търсене на идентичност, устойчивост и растеж“, 2017 г. ISBN 978-619-90953-0-0, стр. 128-141. <http://www.becsa-bg.eu/wp-content/uploads/2017/05/2017-BESA-Conference-Papers.pdf>

5. Moraliyska, M. The Impact of Certain European Pillar of Social Rights' Initiatives on Bulgaria. Book of Proceedings of 23rd International Congress on Social Sciences, 2021, Brussels. Book of Proceedings, ISBN 9781638776239. <https://euser.org/iceb23en/forum/thread.php?code=124E8C681FF67949>

6. Моралийска, М. Социални и регулаторни предизвикателства пред трудовите дигитални платформи. Eastern Academic Journal, Issue 3, 2021, pp. 12 - 25. ISSN: 2367-738 <https://www.e-acadjournal.org/pdf/article-21-3-2.pdf> *CEEOL*

7. Моралийска, М. Социално въздействие от приложението на изкуствен интелект в Европа. VIII Национална младежка научно-практическа конференция на Федерация на научно-техническите съюзи в България. Национален дом на науката и техниката, 2021, стр.135 - 142. ISSN: 1314-8931. https://bpos.bg/api/FilesStorage?key=b12918bd-f3aa-4650-abe8-4cccadfa08cb&fileName=Hrishev-Mladejka%20konferencia.pdf&dbId=1&fbclid=IwAR0HLNxspGKB7SwVsr9u1BYJkUHnGScUjWqEwCedk_rN0Hzs8DwmmMS-lPc

РЕЗЮМЕТА

I. Хабилитационен труд

„ЕВРОПЕЙСКИЯТ СЪЛЪБ НА СОЦИАЛНИТЕ ПРАВА КАТО ИНСТРУМЕНТ ЗА СОЦИАЛНО СБЛИЖАВАНЕ В СЪЮЗА И ПОСТИГАНЕ НА ДОГОНВАЩО ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ НА БЪЛГАРИЯ“

/Европейският стълб на социалните права като инструмент за социално сближаване в Съюза и постигане на догонващо икономическо развитие на България. Издателски комплекс –УНСС, 2021 г., ISBN 978-619-232-521-3/

Темата на хабилитационния труд е съсредоточена върху най-новата инициатива на Европейския съюз в социалната област - Европейският стълб на социалните права. Анализът разглежда основни социални проблеми в ЕС, които представляват фактори за неговото създаване, сред които са и рискът от бедност и доходното неравенство. В допълнение е направен опит да се прогнозира очакваните ефекти от някои от мерките на стълба върху България в контекста на концепцията за догонващо икономическо и социално развитие на страната.

Основната цел на изследването е да се направи анализ на измеренията на новия стълб на социалните права на ЕС – предпоставки за неговото създаване, инструменти и мерки за неговото изпълнение, както и примери за очаквани резултати от неговото приложение на съюзно и национално равнище в България.

Обект на изследването е Европейският стълб на социалните права (ЕССП).

Предмет на изследването е потенциалното отражение на новия стълб на социалните права върху социалното сближаване в ЕС и върху социалното положение в България, включително в контекста на концепцията за догонващо икономическо развитие на страната.

За тази цел са изпълнени следните *подцели*:

- Представена и анализирана е социалната ситуация към момента на разработката по отношение на показатели като безработица, риск от бедност и социално изключване, и доходно неравенство, както на равнище ЕС, така и в България;
- Оценени са различията в основните социални показатели на европейско и национално равнище, идентифицирани са основните социални проблеми в ЕС (бедност и доходно неравенство) и са анализирани някои от факторите, които ги обуславят;

- Направени са прогнози какви биха били като обхват някои от ефектите от реализирането на конкретни мерки от европейския социален стълб върху българската икономика и общество.

Структурата на изготвеното научно изследване включва въведение, изложение в три части и заключение, както следва:

Първа глава разглежда Европейския стълб на социалните права като най-новата инициатива на ЕС в социалната област и анализира неговото място в законодателната архитектура на Съюза.

За тази цел са изпълнен следните *задачи*:

- Обобщена и анализирана е научна литература и информационни източници, които дават информация за социалното измерение на ЕС, включително в исторически план;
- Изследвани са в дълбочина теоретичните аспекти на социалната политика на ЕС;
- Изследвани са социалните явления, които стоят в основата на инициативата за създаването на Европейски стълб на социалните права, като са представени и основни очаквани резултати от изпълнението му.

Втора глава разглежда ЕССП като инструмент за по-тясно сближаване в ЕС в социалната област. За тази цел първо е представена степента на сближаване в Съюза по основни социални показатели и е констатирана липса на развитие на този процес и значителни различия в представянето на държавите членки по избрани социални индикатори. Анализирани са бедността и доходното неравенство в ЕС като основни социални проблеми в ЕС и е анализирана тяхната връзка с икономическия растеж. В дълбочина е разгледана актуалната и значима инициатива на ЕС за Директивата за минималните заплати като илюстрация за амбицията и целите на ЕССП.

За тази цел са изпълнени следните *задачи*:

- Представена е оценка на социалното сближаване в ЕС по показателите на социалното табло на ЕССП;
- Идентифицирани са основни социални предизвикателства пред ЕС в лицето на бедността и социалното неравенство, като за целта са представени основни дефиниции и индикатори за измерването им и е направен емпиричен регресионен анализ, с който се установява взаимозависимостта на бедността и доходното неравенство от икономическия растеж в ЕС през последното десетилетие; изследвани са някои основни предпоставки за устойчивото доходно неравенство в ЕС;

- Представена и анализирана е ролята на Директивата за минималните заплати като инструмент на ЕССП за социално сближаване в ЕС, като са изследвани предпоставките за законодателна инициатива в областта, очакваните ефекти от нея и основните предизвикателства пред прилагането ѝ.

Трета глава е посветена на очакваното отражение на ЕССП върху България и потенциала на ЕССП доведе до социална промяна в България в контекста на необходимостта от догонващо развитие на страната към ЕС.

За тази цел са изпълнени следните *задачи*:

- Представена е оценка на социалното състояние на населението в България по основни показатели и в сравнителен анализ със средноевропейски равнища, като е констатирано забавено социално развитие на страната и незадоволителна степен на сближаване с ЕС;

- Представени са различни гледни точки на концепции и насоки за догонващо икономическо и социално развитие на България, включително в контекста на социалното въздействие на пандемията от Ковид-19;

- Оценено е очакваното въздействие на ЕССП върху България на примера на две ключови инициативи на ЕССП - Директивата за баланса между професионалния и личен живот и Директивата за минималните заплати.

В последната част от изследването са очертани тенденциите с оглед на негативните социални ефекти от пандемията от Ковид-19 и са направени препоръки за бъдещи изследвания.

Приложените методи на изследване включват: анализ и синтез, индукция и дедукция, системен подход, дескриптивен анализ, сравнителен анализ. За обработка на някои социално-икономическите показатели са приложени математически и статистически методи (регресионен анализ с помощта на софтуер за статистически анализ Gretl), като крайните резултати са оформени с фигури (таблици, графики и др.)

Като *научни приноси* могат да бъдат определени следните постижения:

- Изготвен е анализ на законодателната рамка на социалната политика в ЕС в исторически план и е определено мястото на ЕССП в европейската законодателна архитектура;

- Анализирана е концепцията за „Европейски социален модел“ и типологията на социалните модели в ЕС;

- Идентифицирани са някои основни предпоставки за създаването на ЕССП;

- Идентифицирани са основните социални проблеми в ЕС - бедност и доходно неравенство и е изготвен статистически регресионен анализ на тяхната връзка с икономическия растеж в ЕС в периода 2009 – 2019 г.;
- Идентифицирани и анализирани са основни предпоставки за устойчивото доходно неравенство в ЕС;
- Разгледан е ЕССП като инструмент за социално сближаване в ЕС на примера на Директивата за минималните заплати;
- Анализирано е мястото на България в ЕС по основни социални показатели и причините за липса на сближаване с ЕС;
- Обобщени са основни насоки и препоръки за догонващо развитие на България;
- Оценено е очакваното въздействие на ЕССП върху България на примера на две негови ключови инициативи - Директивата за баланса професионален-личен живот и Директивата за минималните заплати.

Като научни приноси на самостоятелната монография *"Европейският стълб на социалните права като инструмент за социално сближаване в Съюза и постигане на догонващо икономическо развитие на България"* могат да бъдат посочени следните: обогатяването на научното познание за социалната политика на ЕС (нейната същност, развитие, елементи, постижения и предизвикателства), изследване на европейския социален модел, анализ на основните социални проблеми в ЕС (бедност и доходно неравенство), факторите за тяхното съществуване и показателите за тяхното измерване. Научен принос представлява емпиричното изследване на взаимовръзката бедност – неравенство – икономически растеж, както и сравнителният анализ на представянето на България в социалната област и на състоянието на социалното сближаване в ЕС.

I. Habilitation work

"THE EUROPEAN PILLAR OF SOCIAL RIGHTS AS AN INSTRUMENT FOR SOCIAL CONVERGENCE IN THE UNION AND ACHIEVING BULGARIA'S CATCH-UP ECONOMIC DEVELOPMENT"

The topic of the habilitation work is focused on the latest initiative of the European Union in the social field - the European Pillar of Social Rights. The analysis examines the main social problems in the EU that are factors for its formation, among which are the risk of poverty and income inequality. In addition, an attempt is made to predict the expected effects of some of

the pillar's measures on Bulgaria in the context of the concept of catching-up economic and social development of the country.

The main goal of the research is to analyze the dimensions of the new pillar of social rights of the EU - prerequisites for its formation, tools and measures for its implementation, as well as examples of the expected results of its application in the Union and in Bulgaria.

The object of the research is the European Pillar of Social Rights (EPSR).

The subject of the study is the potential impact of the new pillar on the social cohesion in the EU and on the social situation in Bulgaria, including in the context of the concept of the country's catch-up economic development.

The following sub-objectives are fulfilled:

- The social situation is presented and analyzed in terms of indicators such as unemployment, risk of poverty and social exclusion, and income inequality, both at the EU level and in Bulgaria;
- The differences in the main social indicators at the European and national level have been assessed, the main social problems in the EU (poverty and income inequality) have been identified and some of the factors for them have been analysed;
- Predictions are made as to the scope of some of the effects of the implementation of specific measures from the European social pillar on the Bulgarian economy and society.

The structure of the prepared scientific research includes an introduction, an exposition in three parts and a conclusion, as follows:

The first chapter examines the European Pillar of Social Rights as the latest EU initiative in the social field and analyzes its place in the legislative architecture of the Union.

For this purpose, the following tasks are performed:

- Scientific literature and information sources that provide information on the social dimension of the EU, including in historical terms, have been summarized and analyzed;
- The theoretical aspects of the social policy of the EU have been studied in depth;
- The social phenomena that form the basis of the initiative for the creation of the European Pillar of Social Rights are studied, and the main expected results of its implementation are also presented.

The second chapter examines the EPSR as an instrument for closer convergence in the EU in the social field. For this purpose, the degree of convergence in the Union in terms of basic social indicators is first presented, and a lack of development of this process and significant differences in the performance of the member states according to selected social indicators are found. Poverty and income inequality in the EU are analyzed as the main social

problems in the EU and their relationship with economic growth is explored. The current and significant EU initiative on the Minimum Wage Directive is examined in depth as an illustration of the ambition and aims of the EPSR.

For this purpose, the following tasks are completed:

- An assessment of social cohesion in the EU is presented according to the indicators of the social scoreboard of the EPSR;

- Main social challenges facing the EU in the face of poverty and social inequality have been identified, and for this purpose, basic definitions and indicators for their measurement are presented and an empirical regression analysis has been made, which explores the interdependence of poverty and income inequality with economic growth in the EU in the last decade; some basic prerequisites for sustainable income inequality in the EU are explored;

- The role of the Minimum Wage Directive as an EPSR tool for social cohesion in the EU is presented and analyzed, and the prerequisites for a legislative initiative in the field, its expected effects and the main challenges to its implementation are examined.

The third chapter is focused on the expected impact of the EPSR on Bulgaria and its potential to lead to a social change in Bulgaria in the context of the need for the country's catch-up development with the EU.

For this purpose, the following tasks are completed:

- An assessment of the social condition of the Bulgarian population is presented according to basic indicators and in a comparative analysis with the average European levels, with the country's delayed social development and an unsatisfactory degree of rapprochement with the EU being found;

- Different viewpoints of concepts and guidelines for catch-up economic and social development of Bulgaria are presented, including in the context of the social impact of the Covid-19 pandemic;

- The expected impact of the pillar on Bulgaria is assessed using the example of two key initiatives of the EPSR - the Work-Life Balance Directive and the Minimum Wages Directive.

The last part of the study outlines the trends with regard to the negative social effects of the Covid-19 pandemic and makes recommendations for future research.

Applied research methods include: analysis and synthesis, induction and deduction, systemic approach, descriptive analysis, comparative analysis. Mathematical and statistical methods (regression analysis using Gretl statistical analysis software) are applied to process some socio-economic indicators, and the final results are presented in figures (tables, graphs, etc.)

The following results can be defined as scientific contributions:

- An analysis of the legislative framework of the social policy in the EU in historical terms is prepared and the place of the EPSR in the European legislative architecture is determined;
- The concept of "European social model" and the typology of social models in the EU are analyzed;
- Some basic prerequisites for the formation of the EPSR are identified;
- The main social problems in the EU - poverty and income inequality - are identified and a statistical regression analysis of their relationship with economic growth in the EU in the period 2009 - 2019 is made;
- Basic prerequisites for sustainable income inequality in the EU have been identified and analyzed;
- The ECSR is examined as an instrument for social cohesion in the EU on the example of the Minimum Wage Directive;
- Bulgaria's place in the EU is analyzed in terms of basic social indicators and the reasons for the lack of cohesion with the EU;
- Basic guidelines and recommendations for catch-up development of Bulgaria are summarized;
- The expected impact of the EPSR on Bulgaria is evaluated on the example of two of its key initiatives - the Work-Life Balance Directive and the Minimum Wages Directive.

As scientific contributions of the independent monograph "The European pillar of social rights as an instrument for social cohesion in the Union and achieving catch-up economic development of Bulgaria" the following can be indicated: the enrichment of scientific knowledge about the social policy of the EU (its essence, development, elements, achievements and challenges), study of the European social model, analysis of the main social problems in the EU (poverty and income inequality), the factors for their existence and the indicators for their measurement. The scientific contribution is the empirical study of the interrelationship between poverty - inequality - economic growth, as well as the comparative analysis of Bulgaria's performance in the social field and in the social cohesion in the EU.

II. Монография

“БЪЛГАРИЯ В РЕГИОНАЛНОТО ИКОНОМИЧЕСКО СЪТРУДНИЧЕСТВО В ЮГОИЗТОЧНА ЕВРОПА - ПРЕДИ И СЛЕД ПРИСЪЕДИНЯВАНЕТО КЪМ ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ“

/България в регионалното икономическо сътрудничество в Югоизточна Европа - преди и след присъединяването към Европейския съюз. Издателство „Авангард-прима“, 2015 г., ISBN 978-619-160-523-1/

Основният въпрос, на който монографията цели да отговори, е дали съществуват възможности за задълбочаване на икономическото сътрудничество между страните в региона от Югоизточна Европа (ЮИЕ) и дали е налице потенциал за извличане на взаимни и стратегически ползи от неговото развитие. Важен фактор в изследването е поетият път на интеграция на страните от ЮИЕ към Европейския съюз. Ето защо анализът е пречупен през призмата на европейската им интеграция и въздействието на Съюза върху регионалното сътрудничество като цяло.

Обект на монографията е мястото и ролята на България в икономическото сътрудничество в региона, като за целите на разработката в Югоизточна Европа се включват шестте страни от Западните Балкани – Албания, Босна и Херцеговина, Косово, Република Македония, Сърбия и Черна Гора. Целта е да се анализира до каква степен на развитие и интеграция са достигнали икономическите отношения между България и съседните ѝ балкански страни и има ли потенциал за тяхното задълбочаване.

Предмет на изследването е регионалното икономическо сътрудничество в Югоизточна Европа, което включва различните форми на международни икономически отношения между страните от Западните Балкани, а така също между тях и България. Страните от Западните Балкани са наречени за краткост „ЮИЕ-6“.

Целта на монографията е с научни средства и подходяща методология да бъде направен анализ на състоянието и възможностите за развитие на сътрудничеството в икономическата сфера между България и останалите страни от Югоизточна Европа (външна търговия, инвестиции, съвместна производствена и търговска дейност, развитие на партньорството между съседните страни под различни форми в области с общ икономически интерес и др.), както и да бъдат формулирани препоръки за неговото задълбочаване по посока на реализиране на икономически и социални ползи за страните в региона, вкл. и за България.

За постигането на тази цел са изпълнени следните основни *задачи*:

- Анализирано е актуалното към онзи момент равнище на развитие на икономическото сътрудничество между България и страните ЮИЕ-6, като е представено състоянието на икономическите отношения между изследваните страни в различни области (търговия, инвестиции и туристопотоци) и са идентифицирани възможностите, проблемите и бариерите пред по-нататъшното му развитие;

- Направена е оценка на настоящата нормативна рамка на външноикономическите отношения на страните от ЮИЕ-6 в рамките на ЦЕФТА, а за България – преди и след присъединяването ѝ към ЕС;

- Представени са ефектите върху икономическото сътрудничество от членството на България и интеграционния процес на страните от ЮИЕ-6 в ЕС;

- Изследвана е възможността, чрез различни инструменти и подходи, заинтересованите страни (бизнесът и местните и регионални власти) да работят за засилване на икономическото сътрудничество на България с ЮИЕ-6, от което да се реализират допълнителни ползи;

- Изследвани са и представени добри практики и форми на трансгранично сътрудничество в други субрегиони в ЕС;

- Формулирани са изводи и препоръки за по-нататъшното развитие на икономическото сътрудничество в региона на ЮИЕ.

В хода на изследването се анализират следните работни *хипотези*:

- Изследваните държави имат много общи характеристики – история, религия, културни ценности, обичаи и нрави, сходни икономически структури и модели, еднакви проблеми в икономическото, социалното и демографско развитие през последните няколко десетилетия и др., които са предпоставка за засилване не само на политическите, но и на икономическите връзки в региона;

- Задълбочаването на сътрудничеството между държавите в региона в икономическата област е възможно в следните сфери: търговия, инвестиции, туризъм, съвместно производство и излизане на трети пазари и др. Възможни са и кооперационни връзки с цел реализиране на иновации в производствена-та или друга стопанска сфера, например чрез формиране на регионални клъстери. Очакваните ползи от засиленото сътрудничество са свързани с генерирането на добавена стойност от по-големия обем търговия, създаването на заетост, по-привлекателен имидж за страните от региона (включително чрез до-изграждане на обща инфраструктура в региона), възможен ефект от отрасло-вата специализация, по-доброто сътрудничество с цел по-адекватно усвояване на европейски средства по програмите за добросъседство, сътрудничество с

цел намиране на общи решения на някои от общите проблеми (напр. чрез съвместни дейности по екологични проблеми в граничните региони) и др.;

- Присъединяването на България към ЕС е оказало въздействие върху икономическите ѝ отношения със страните от ЮИЕ-6;

- Запознаването с добрите практики и тяхното критично осмисляне позволява да се анализира възможността модели и практики от други субрегиони в ЕС да бъдат реализирани и в ЮИЕ, респективно да доведат до позитивни ефекти и икономическо развитие.

Приложеният *подход* в разработката е интердисциплинарен и освен традиционните изследователски методи включва и няколко полеви проучвания: посещение и среща с ръководството на Македоно-българската стопанска камара в гр. Скопие, Република Македония; интервю с представител на еврорегион „EUREGIO”, проведено по електронен път; интервю с кмета на Община Кюстендил г-н Петър Паунов в гр. Кюстендил; интервю с представител на Български мебелен клъстер в гр. София; анкетно проучване на смесените българо-македонски фирми в България; осъществяване на контакти с представи-тели на Българска търговско-промишлена палата в гр. София и др.

Изготвеното изследване е с научно-приложен характер и би могло да бъде полезно за българските институции и фирми, които участват във формулирането и изпълнението на външноикономическата политика и дейност на България, както и да даде идеи за нови форми на партньорства в стопанската сфера.

В заключение, монографията „*България в регионалното икономическо сътрудничество в Югоизточна Европа*” е научно изследване на регионалното икономическо сътрудничество, което включва както различните форми на международни икономически отношения между страните от Западните Балкани, така и тези между тези страни и България. То включва анализ на състоянието на сътрудничеството в икономическата сфера между България и шестте страни от Западните Балкани (външна търговия, инвестиции, съвместна производствена и търговска дейност, развитие на партньорството между съседните страни в области с общ икономически интерес и др.), както и конкретни препоръки за неговото развитие.

II. Monographic work

"BULGARIA IN REGIONAL ECONOMIC COOPERATION IN SOUTHEAST EUROPE - BEFORE AND AFTER JOINING THE EUROPEAN UNION"

The main question that the monograph aims to answer is whether there are opportunities for deepening the economic cooperation between the countries in the region of South-Eastern Europe (SEE) and whether there is a potential for deriving mutual and strategic benefits from its development. An important factor in the study is the path of integration of the SEE countries into the European Union. That is why the analysis is refracted through the lens of their European integration and the impact of the Union on regional cooperation as a whole.

The subject of the monograph is the place and role of Bulgaria in the regional economic cooperation, and for the purposes of development in South-Eastern Europe the six countries of the Western Balkans are included - Albania, Bosnia and Herzegovina, Kosovo, the Republic of Macedonia, Serbia and Montenegro. The aim is to analyze to what degree of development and integration the economic relations between Bulgaria and its neighboring Balkan countries have reached and whether there is a potential for their deepening.

The subject of the study is the regional economic cooperation in Southeast Europe, which includes the various forms of international economic relations between the countries of the Western Balkans, and also between them and Bulgaria. The countries of the Western Balkans are called "SEE-6" for short.

The aim of the monograph is to use scientific means and an appropriate methodology to analyze the state and opportunities for the development of cooperation in the economic sphere between Bulgaria and the other countries of South-Eastern Europe (foreign trade, investments, joint production and commercial activities, development of the partnership between the neighboring countries in various forms in areas of common economic interest, etc.), as well as to formulate recommendations for its deepening in the direction of realizing economic and social benefits for the countries in the region, incl. for Bulgaria.

To achieve this goal, the following main tasks have been completed:

- The up-to-date level of development of economic cooperation between Bulgaria and the SEE-6 countries is analysed, presenting the state of economic relations between the studied countries in various areas (trade, investments and tourist flows) and identifying the opportunities, problems and barriers to its further development;

- An assessment is made of the current normative framework of the foreign economic relations of the SEE-6 countries within the framework of CEFTA, and for Bulgaria - before and after its accession to the EU;

- The effects of Bulgaria's EU membership on economic cooperation and the integration process of the SEE-6 countries in the EU are presented;

- The possibility, through various tools and approaches, of interested parties (businesses and local and regional authorities) working to strengthen the economic cooperation of Bulgaria with SEE-6, from which additional benefits can be realized;

- Good practices and forms of cross-border cooperation in other sub-regions in the EU are explored and presented;

- Conclusions and recommendations are formulated for the further development of economic cooperation in the SEE region.

In the course of the research, the following working hypotheses are analyzed:

- The studied countries have many common characteristics – history, religion, cultural values, customs and manners, similar economic structures and models, similar problems in economic, social and demographic development in the last few decades, etc., which are a prerequisite for strengthening not only the political, but also the economic relations in the region;

- The deepening of the cooperation between the countries of the region in the economic field is possible in the following spheres: trade, investments, tourism, joint production and exit to third markets, etc. Cooperative relationships are also possible with the aim of implementing innovations in the production or other economic sphere, for example through the formation of regional clusters. The expected benefits of the enhanced cooperation are related to the generation of added value from the greater volume of trade, the creation of employment, a more attractive image for the countries of the region (including through the further construction of common infrastructure in the region), a possible effect of the industry specialization, better cooperation with the aim of more adequate absorption of European funds under the neighborhood programs, cooperation with the aim of finding common solutions to some of the common problems (e.g. through joint activities on environmental problems in the border regions), etc.;

- Bulgaria's accession to the EU has had an impact on its economic relations with the SEE-6 countries;

- Acquaintance with good practices and their critical interpretation allows to analyze the possibility that models and practices from other sub-regions in the EU can be implemented in SEE as well, respectively lead to positive effects and economic development.

The applied approach is interdisciplinary and, in addition to traditional research methods, also includes several field studies: a visit and meeting with the management of the Macedonian-Bulgarian Chamber of Commerce in the city of Skopje, Republic of Macedonia; an interview with a representative of the Euroregion "EUREGIO", conducted electronically; interview with the mayor of Kyustendil Municipality, Mr. Petar Paunov in Kyustendil; interview with a representative of the Bulgarian furniture cluster in the city of Sofia; survey of mixed Bulgarian-Macedonian companies in Bulgaria; establishing contacts with representatives of the Bulgarian Chamber of Commerce and Industry in the city of Sofia, etc.

The prepared research is of a scientific-applied nature and could be useful for Bulgarian institutions and companies that participate in the formulation and implementation of Bulgaria's foreign economic policy and activity, as well as give ideas for new forms of partnerships in the economic sphere.

In conclusion, the monograph "Bulgaria in regional economic cooperation in South-East Europe" is a scientific study of regional economic cooperation, which includes both the various forms of international economic relations between the countries of the Western Balkans and those between these countries and Bulgaria. It includes an analysis of the state of cooperation in the economic sphere between Bulgaria and the six countries of the Western Balkans (foreign trade, investments, joint production and commercial activity, development of the partnership between neighboring countries in areas of common economic interest, etc.), as well as specific recommendations for its development.

III. Университетско учебно помагало

“ТЪРГОВСКИ ОТНОШЕНИЯ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ С АЗИЯ”

/Търговски отношения на Европейския съюз с Азия. ИК - УНСС, 2022 г., ISBN 978-619-232-601-2/

Учебното помагало „Търговски отношения на ЕС с Азия“ има за цел да разшири знанията на студентите по дисциплината „Търговска политика на ЕС“, като задълбочи

разбирането им за икономическите и търговските отношения на Съюза с най-бързо развиващия се икономически регион в света през последните десетилетия.

Помагалото представя и обяснява основни моменти от общата търговска политика на ЕС – нейните цели, подходи и инструменти, като обвързва тяхното практическо приложение в региона на Азия. Поради голямата разнородност на азиатските страни – по географско разположение, икономическо развитие и търговия – търговските отношения на Съюза с тях са разгледани и представени последователно както по региони, така и по страни, с акцент върху най-големите търговски партньори на ЕС в Азия. Представени са анализи, на база на статистически данни и изчисления, за двустранната търговия на ЕС с отделните страни и региони, за основните експортни и импортни стокови групи, както и за обема на търговията с услуги и преки чуждестранни инвестиции. Анализирани са основни тенденции, възможности и рискове за ЕС и основните му търговски партньори.

Първа глава представя общата търговска политика на ЕС в най-общ план – правна основа, цели и принципи. Разгледани са инструментите на ЕС, които имат директно отношение и се прилагат към азиатските страни. Анализирана е позицията на ЕС като основен играч в световната търговия, като е направен SWOT анализ на търговската му политика. Разгледани са основни перспективи и предизвикателства от различен характер, които стоят пред ЕС като световна търговска сила.

Втора глава е посветена на регионалната икономическа интеграция в Азия и мястото на азиатските страни в световната търговия. Представени са основните регионални икономически организации на азиатския континент. Анализирано е мястото и нарастващата значимост на азиатския регион в световната икономика и търговия, както и перспективите пред него.

Трета глава анализира търговската политика и външната търговия на ЕС с Азия. На първо място е представена правната база, на която се основават търговските отношения на ЕС с азиатските страни – на двустранно и регионално равнище. Детайлно се представени двустранните търговски споразумения с ключови търговски партньори на ЕС в Азия. На базата на статистически данни е представена и анализирана търговията на ЕС с отделните подрегиони в Азия, както и по страни с водещите търговски страни. Изчислени са индексите на експортна специализация на ЕС общо и в търговията с Азия в частност. Маркирани са основните ефекти, икономически и неикономически, постигнати до момента от търговските споразумения на ЕС. Анализирани са основни възможности пред търговското сътрудничество на ЕС с Азия.

В допълнение на основната цел на търговската политика на ЕС в Азия, свързана с осигуряване на възможности и защита за своите износители и инвеститори, чрез търговските споразумения Съюзът се стреми да насърчава и въвеждането на принципите за устойчиво развитие, опазване на околната среда и зачитане на човешките и социални права в страните партньори. Въпросите, свързани с връзката на търговската политика на ЕС с устойчивото развитие и новите климатични цели, наблюдавани в отношенията с азиатските страни, също са обект на разглеждане в настоящото помагало.

След всяка глава са направени изводи, предложени са въпроси за дискусия, както и практически задачи, представени са и полезни информационни ресурси и основни статистически бази данни, които могат да се ползват от студентите за упражняване в проучване и обработка на статистическа информация, свързана с търговията.

Като приноси на учебното помагало „*Търговски отношения на Европейския съюз с Азия*“ могат да се посочат: разширяване на научното познание относно икономическите и търговските отношения на ЕС със страните от азиатския континент; обобщаване на основни моменти от общата търговска политика на ЕС (цели, подходи и инструменти); анализи, на база на статистически данни и изчисления, за двустранната търговия на ЕС с отделните азиатски страни и региона като цяло; анализ на основни тенденции, възможности и рискове за ЕС и основните му търговски партньори в Азия. Учебното помагало има и приложен характер с формулирането на практически задачи за студентите в това направление и свързаните с общата търговска политика на ЕС дисциплини.

III. University handbook

"TRADE RELATIONS OF THE EUROPEAN UNION WITH ASIA"

The handbook "Trade Relations of the European Union with Asia" aims to broaden students' knowledge of the subject "EU Trade Policy" by deepening their understanding of the Union's economic and trade relations with the world's fastest growing economic region in the recent decades.

The study guide presents and explains the main points of the EU's common trade policy - its objectives, approaches and instruments, linking their practical application to the Asian region. Due to the great heterogeneity of Asian countries – in terms of geographical location, economic development and trade – the Union's trade relations with them are examined and presented sequentially both by region and by country, with an emphasis on the EU's largest

trading partners in Asia. Analyzes are presented, based on statistical data and calculations, for the EU's bilateral trade with individual countries and regions, for the main export and import commodity groups, as well as for the volume of trade in services and foreign direct investments. Main trends, opportunities and risks for the EU and its main trading partners are analyzed.

The first chapter presents the common trade policy of the EU in general terms – legal basis, objectives and principles. EU instruments directly relevant and applicable to Asian countries are reviewed. The position of the EU as a major player in world trade is analyzed, and a SWOT analysis of its trade policy is made. Main perspectives and challenges of a different nature, which face the EU as a world trade power, are examined.

The second chapter is devoted to the regional economic integration in Asia and the place of Asian countries in world trade. The main regional economic organizations of the Asian continent are presented. The place and growing importance of the Asian region in the world economy and trade, as well as the prospects for it, are analyzed.

The third chapter analyzes the EU's trade policy and foreign trade with Asia. First of all, the legal basis on which the EU's trade relations with Asian countries are based - on a bilateral and regional level - is presented. Bilateral trade agreements with key EU trading partners in Asia are explored. On the basis of statistical data, the trade of the EU with individual sub-regions in Asia is presented and analyzed, as well as by country with the leading trading countries. The indices of export specialization of the EU in general and in trade with Asia in particular are calculated. The main effects, economic and non-economic, achieved so far by the EU's trade agreements are highlighted. Main opportunities for the EU's trade cooperation with Asia are analysed.

In addition to the main objective of the EU trade policy in Asia, related to providing opportunities and protection for its exporters and investors, through trade agreements the Union seeks to promote the introduction of the principles of sustainable development, environmental protection and respect for human and social rights in partner countries. Issues related to the relationship of EU trade policy with sustainable development and the new climate goals observed in relations with Asian countries are also addressed in the handbook.

After each chapter, conclusions are made, questions for discussion are proposed, as well as practical tasks, useful information resources and basic statistical databases are presented, which can be used by students for practice in research and processing of statistical information, related to trade.

The following contributions of the handbook "Trade relations of the European Union with Asia" can be outlined: expansion of the scientific knowledge about the economic and trade

relations of the EU with the countries of the Asian continent; summarizing the main points of the common trade policy of the EU (goals, approaches and instruments); analyses, based on statistical data and calculations, of the EU's bilateral trade with individual Asian countries and the region as a whole; analysis of main trends, opportunities and risks for the EU and its main trading partners in Asia. The handbook has also an applied nature with the formulation of practical tasks for students in this field and the disciplines related to the general trade policy of the EU.

IV. Статии и доклади, публикувани в научни издания, индексирани в Web of Science

1. СТАТИЯ „THE REGION OF SOUTHEAST EUROPE: THE ISLAND OF MISSING GAS CONNECTIVITY AND ITS EUROPEAN IMPLICATIONS“

/Moraliyska, M. The Region of Southeast Europe: The Island of Missing Gas Connectivity and Its European Implications. Business Challenges in the Changing Economic Landscape, 2016, Vol. 1, pp. 497-526. Accession Number: WOS: 000416839900036/

The objective of the paper is to analyze how the region of Southeast Europe (SEE) performs in terms of natural gas supply and energy security, and how it completes the picture of Europe's overall energy security. For that purpose the import dependence of energy resources (overall and in terms of natural gas) of the EU and SEE is analyzed. The possible solutions for energy diversification are presented in the light of the projected gas pipeline projects linking the European continent with the Caspian and Asia Minor regions, passing through SEE region. EU's chances of obtaining energy security through self-sufficiency are low so new routes of gas pipelines are urgently needed. The region of SEE is even more problematic, as it is highly dependent on solid fuels and does not have the infrastructure to provide itself and to transit natural gas. On the other hand, it could be a part of the solution, as any energy diversification for Europe through the Caspian and Asia Minor is possible with transmission through SEE countries. The attraction of significant investments and the EU political will are crucial factors for the future energy security of the EU and its strategic energy and political influence in the region.

1. СТАТИЯ „РЕГИОНЪТ НА ЮГОИЗТОЧНА ЕВРОПА: ОСТРОВ НА ЛИПСВАЩА ГАЗОВА СВЪРЗАНОСТ И НЕГОВИТЕ ЕВРОПЕЙСКИ ПОСЛЕДСТВИЯ“

Целта на статията е да анализира как се представя регионът на Югоизточна Европа (ЮИЕ) по отношение на доставките на природен газ и енергийната сигурност и как допълва картината на цялостната енергийна сигурност на Европа. За целта се анализира зависимостта от внос на енергийни ресурси (като цяло и по отношение на природен газ) на ЕС и ЮИЕ. Възможните решения за енергийна диверсификация са представени в светлината на планираните проекти за газопроводи, свързващи европейския континент с Каспийския и Мала Азия, минаващи през региона на ЮИЕ. Шансовете на ЕС да постигне енергийна сигурност чрез самодостатъчност са ниски, така че спешно са необходими нови маршрути на газопроводи. Регионът на Югоизточна Европа е още по-проблематичен, тъй като е силно зависим от твърдите горива и няма инфраструктурата да се самоосигурява и да транзитира природен газ. От друга страна, това може да бъде част от решението, тъй като всяка енергийна диверсификация за Европа през Каспийско море и Мала Азия е възможна с пренос през страните от ЮИЕ. Привличането на значителни инвестиции и политическата воля на ЕС са решаващи фактори за бъдещата енергийна сигурност на ЕС и неговото стратегическо енергийно и политическо влияние в региона.

2. ДОКЛАД „THE EU COHESION POLICY’S IMPACT ON REGIONAL ECONOMIC DEVELOPMENT: THE CASE OF BULGARIA“

/Moraliyska, M. The EU Cohesion Policy's Impact on Regional Economic Development: The Case of Bulgaria. Journal of Economic and Social Studies, 2018, Vol. 7, pp. 51-69. Accession Number: WOS: 000444784700003/

The EU cohesion policy has been a major driver of change in the Member States, leading to positive effects as growth in employment, economic development and modern infrastructure. Since its EU accession in 2007, Bulgaria has been benefiting from the Union’s investment and structural funds at an increasing speed. Research shows that not only these funds contribute significantly to the Bulgarian economy, but they seem to be its major driver. Without them, the country would have recorded a zero growth in the EU’s financial framework 2007-2013, and could be dumped in an economic and social crisis. This paper explores the informational sources that assess the influence of the EU cohesion policy and its effects on Bulgaria. The goal of the paper is to make objective conclusions about the impact of the EU cohesion policy on the Bulgarian economy and how it has affected the level of economic and social cohesion

between the country's regions and the most advanced EU regions. For that purpose, the method of comparative analysis is applied, as well as a historical analysis.

2. ДОКЛАД „ВЪЗДЕЙСТВИЕТО НА КОХЕЗИОННАТА ПОЛИТИКА НА ЕС ВЪРХУ РЕГИОНАЛНОТО ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ: СЛУЧАЯТ НА БЪЛГАРИЯ“

Политиката на сближаване на ЕС е основен двигател на промяната в държавите-членки, водещ до положителни ефекти като растеж на заетостта, икономическо развитие и модерна инфраструктура. След присъединяването си към ЕС през 2007 г. България се възползва от инвестиционните и структурните фондове на Съюза с нарастваща скорост. Проучванията показват, че тези средства не само допринасят значително за българската икономика, но изглежда, че са и нейният основен двигател. Без тях страната щеше да отбележи нулев растеж във финансовата рамка на ЕС за 2007-2013 г. и можеше да изпадне в икономическа и социална криза. Тази статия изследва източниците на информация, които оценяват влиянието на кохезионната политика на ЕС и нейните ефекти върху България. Целта на статията е да се направят обективни изводи за въздействието на кохезионната политика на ЕС върху българската икономика и как тя се е отразила на нивото на икономическо и социално сближаване между регионите на страната и най-напредналите региони в ЕС. За целта се прилага методът на сравнителния анализ, както и историческият анализ.

V. Студии

V. 1. Студия „ДОХОДНОТО НЕРАВЕНСТВО В ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ И НЕГОВАТА ВЗАИМОВРЪЗКА С ИКОНОМИЧЕСКИЯ РАСТЕЖ И БЕДНОСТТА“

/Моралийска, М. *Доходното неравенство в Европейския съюз и неговата взаимовръзка с икономическия растеж и бедността*. Научни трудове на УНСС, 2021(3), стр. 57 – 94. ISSN (online): 2534-8957; ISSN (print): 0861-9344; <https://www.cceol.com/search/article-detail?id=972566/>

Целта на студията е да изследва две сериозни предизвикателства пред Европейския съюз – бедността и социалното изключване, от една страна, и неравенството в доходите, от друга. Задачите включват: 1) анализ на показателите за доходно неравенство на

равнище ЕС и като вариации между държавите членки; 2) емпирична проверка на две хипотези чрез анализ на регресионна зависимост между икономическия растеж, бедността и неравенството в ЕС в периода 2010 – 2019 г.; 3) анализ на основни фактори за доходно неравенство в ЕС. Тезата е, че доходното неравенство в ЕС е сериозен социален и икономически проблем, който се влияе положително от икономическия растеж и преразпределението. Хипотезите, които се проверяват чрез иконометричния анализ, са: а) Положителният икономически растеж в ЕС води до намаляване на бедността и б) Положителният икономически растеж в ЕС води до намаляване на неравенството (в периода 2010 – 2019 г.). Методологията включва: сравнителен анализ, регресионен анализ, индукция и дедукция, метода на Бургиньон „Триъгълник растеж-неравенство-бедност“ (Bourguignon, 2004). Направени са препоръки. Получените резултати показват, че: 1) съществуват значителни вариации в социалните индикатори бедност и неравенство в държавите членки на ЕС; 2) съществува пряка връзка между икономическия растеж и намаляването на бедността и доходното неравенство в ЕС; 3) съществуват разнообразни фактори за доходното неравенство в ЕС.

V. 1. Study "INCOME INEQUALITY IN THE EUROPEAN UNION AND ITS RELATIONSHIP WITH ECONOMIC GROWTH AND POVERTY"

The purpose of the study is to examine two serious challenges that the European Union is facing – poverty and social exclusion, on the one hand, and income inequality, on the other. The research tasks include: 1) analysis of some income inequality indicators at the EU level and as variations between member states; 2) empirical verification of two hypotheses through regression analysis of economic growth, poverty and inequality in the EU in the period 2010-2019; 3) analysis of main factors for income inequality in the EU. The thesis is that income inequality in the EU is a serious social and economic problem that is positively influenced by economic growth and redistribution. The hypotheses that are tested through the econometric analysis are: a) Positive economic growth in the EU leads to a reduction in poverty and b) Positive economic growth in the EU leads to a reduction in inequality (in the period 2010 – 2019). The methodology includes: comparative analysis, regression analysis, induction and deduction, Bourguignon's method "Growth-inequality-poverty triangle" (Bourguignon, 2004). Recommendations are made. The obtained results show that: 1) there are significant variations in the social indicators of poverty and inequality in the EU member states; 2) there is a direct

link between economic growth and the reduction of poverty and income inequality in the EU;
3) there are various factors for income inequality in the EU.

V. 2. СТУДИЯ „INCOME INEQUALITY AS A MAIN SOCIAL CHALLENGE FOR THE EUROPEAN UNION“

/Moraliyska, M. *Income Inequality as a Main Social Challenge for the European Union*. Current Strategies in Economics and Management Vol. 8., Book Publisher International (Sciencedomain International), 2020. Chapter 4. ISBN-13 (15) 978-81-948567-5-7, ISBN-13 (15) 978-93-90431-80-9. DOI: <https://doi.org/10.9734/bpi/csem/v8/>

The poverty rate and the preserving cross-country social and economic inequalities in the European Union are a major social problem that is likely to have serious economic consequences for its society. The existing levels of poverty and social exclusion in the European Union in general are high having in mind that this is the continent with the biggest share of the world's GDP. It is responsibility of both - the European Union and its member states to take urgent measures for economic recovery and growth. The main goal should be poverty reduction, which is also a major aim of the Europe 2020 Strategy, but which still has not delivered the necessary results. Its task to save at least 20 million people from poverty and social exclusion by 2020 has proved very difficult to achieve, both in the short and long-run.

This paper aims to explore one of the most pressing challenges for the European Union's society and economy today – poverty and social exclusion, on one hand, and income inequality on the other. These two indicators are analyzed on EU level and as variations between EU member states, as a result of which the lack of social cohesion is proven. The interdependence between economic growth and poverty and social exclusion in the EU is explored and proved negative. The interdependence between economic growth and income inequality (Gini coefficient) in the EU is explored and proved positive. The second part of the paper analyses the main causes of income inequality in the EU – the member states national social policy and social model, the existing inequality in individual opportunities, the negative effects of economic globalization, the rapid technological progress, the tendency to weaken the role of trade unions, and others. The chapter ends with a brief summary of the challenges for the European social model in the future.

V. 2. СТУДИЯ „НЕРАВЕНСТВОТО В ДОХОДИТЕ КАТО ОСНОВНО СОЦИАЛНО ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВО ЗА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ“

Нивото на бедност и запазващите се социални и икономически неравенства между страните в Европейския съюз са основен социален проблем, който вероятно ще има сериозни икономически последици за обществото. Съществуващите нива на бедност и социално изключване в Европейския съюз като цяло са високи, като се има предвид, че това е континентът с най-голям дял от световния БВП. Отговорност както на Европейския съюз, така и на неговите страни членки е да предприемат спешни мерки за икономическо възстановяване и растеж. Основната цел трябва да бъде намаляването на бедността, което е и основна цел на стратегията „Европа 2020“, но все още не дава необходимите резултати. Нейната цел до 2020 г. да бъдат извадени най-малко 20 милиона души от бедност и социално изключване се оказва много трудна за изпълнение както в краткосрочен, така и в дългосрочен план.

Тази студия има за цел да проучи едно от най-належащите предизвикателства пред обществото и икономиката на Европейския съюз днес – бедността и социалното изключване, от една страна, и неравенството в доходите, от друга. Тези два показателя се анализират на ниво ЕС и като вариации между страните-членки на ЕС, в резултат на което се доказва липсата на социално сближаване. Взаимозависимостта между икономическия растеж и бедността и социалното изключване в ЕС е изследвана и доказана като отрицателна. Взаимозависимостта между икономическия растеж и неравенството в доходите (коефициент на Джини) в ЕС е изследвана и доказана като положителна. Във втората част на статията се анализират основните причини за неравенството в доходите в ЕС – националната социална политика и социален модел на страните членки, съществуващото неравенство в индивидуалните възможности, негативните ефекти от икономическата глобализация, бързият технологичен прогрес, тенденцията за отслабване на ролята на синдикатите и др. Главата завършва с кратко обобщение на предизвикателствата пред европейския социален модел в бъдеще.

VI. Статии и доклади, публикувани в научни издания, индексирани в други международни бази данни (CEEOL, ProQuest, RePec)

1. ДОКЛАД „КРИТИЧЕН ПОГЛЕД ВЪРХУ ИНСТИТУЦИОНАЛНАТА СИСТЕМА НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ“

Моралийска, М. Критичен поглед върху институционалната система на Европейския съюз. Сборник от Международна научна конференция „Членството на България в Европейския съюз: осем години по-късно“, 2015. Издателски комплекс –

Европейският съюз е поставен пред редица сериозни предизвикателства, които трябва да реши със собствени средства и ресурси – човешки, финансови, интелектуални. Същевременно, неговата институционална структура е все по-критикувана – както отвън, така и от нейната вътрешност, от европейските и националните политици, а също така и все повече от европейските граждани. Недоволството е насочено както към функционирането и дейностите на конкретни институции, така и към начина, по който те си взаимодействат в цялостната структура, а също и срещу изпълнението на определени нейни политики. В настоящия доклад са представени определените за слабости характеристики на трите основни институции на ЕС – Европейския съвет, Европейската комисия и Европейския парламент. Във втората част са представени и основните критични направления към институционалната система на ЕС – бюрократична неефективност, демократичен дефицит и неефективност на политиките на ЕС. Анализирани са тяхната същност и възможности за подобрене.

1. PAPER "A CRITICAL LOOK AT THE INSTITUTIONAL SYSTEM OF THE EUROPEAN UNION"

The European Union is facing a number of serious challenges that it must solve with its own means and resources - human, financial, intellectual. At the same time, its institutional structure is increasingly criticized – both from outside and from within, by European and national politicians, and also increasingly by European citizens. Dissatisfaction is directed both at the functioning and activities of specific institutions, as well as at the way in which they interact in the overall structure, and also against the implementation of certain of its policies. This paper presents the characteristics identified as weaknesses of the three main institutions of the EU - the European Council, the European Commission and the European Parliament. The second part also presents the main critical statements towards the EU institutional system - bureaucratic inefficiency, democratic deficit, and ineffectiveness of the EU policies. Their essence and possibilities for improvement are analyzed.

2. ДОКЛАД “ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВОТО BREXIT ПРЕД ЕС И ВЕЛИКОБРИТАНИЯ: КОЙ ПЕЧЕЛИ И КОЙ ГУБИ?”

/Моралийска, М. *Предизвикателството Brexit пред ЕС и Великобритания: Кой печели и кой губи?*. Сборник от Трета международна конференция “Има ли достатъчно Европа и съюз в Европейския съюз?” на катедра „Европеистика“, Философски факултет, към СУ „Св. Климент Охридски“ и Фондация „Ханс Зайдел“, 2016 г., Рекламно-издателска къща „Минерва“, ISBN 978-954-8702-39-3, стр. 35-44. [CEEOL](https://www.ceeol.com/search/chapter-detail?id=953684/)
<https://www.ceeol.com/search/chapter-detail?id=953684/>

Докладът разглежда потенциалните сценарии за уреждане на търговските отношения между Великобритания и ЕС в случай на излизането на страната от Съюза. Споразумението за излизане на Великобритания от ЕС е историческо споразумение, защото представлява първият път, когато дадена държава членка едностранно търси и постига предоговаряне на своите условия за членство в ЕС.

Основният въпрос, който разглежда докладът, е на каква основа ще се осъществява търговията на страната с ЕС при Brexit. Представени са икономическите разходи за Великобритания, както и за ЕС, от възможните търговски отношения след напускането на ЕС от страната. За тази цел на първо място е анализирано мястото на Великобритания в търговията на ЕС. Като възможност за уреждане на търговските отношения между Великобритания и ЕС са разгледани три алтернативни варианта: 1/ Европейско икономическо пространство - норвежкия модел; 2/ Двустранни договори - швейцарския модел; 3/ Регулиране на отношенията на основата на членството в СТО.

Представени са и някои прогнози за очакваните преки икономически последици при Brexit, напр. забавяне на инвестициите, загубване от Великобритания на позицията на един от най-големите финансови центрове в света, проблеми с придвижването на хора/ работници към и от ЕС, негативни ефекти за малките и средни фирми, научните среди и др. На базата на тях са направени редица изводи.

2. PAPER "THE BREXIT CHALLENGE FOR THE EU AND THE UK: WHO WINS AND WHO LOSES?"

The paper examines the potential scenarios for the settlement of the trade relations between the UK and the EU in the event of the country's exit from the Union. The UK Withdrawal Agreement is a historic agreement because it represents the first time that a member state has unilaterally sought and achieved a renegotiation of its EU membership status.

The main question that the paper examines is on what basis the country's trade with the EU will take place in the event of Brexit. The economic costs to the UK, as well as for the EU,

of possible trade relations after the country leaves the EU are presented. For this purpose, in the first place, the place of Great Britain in the trade of the EU is analyzed. Three alternative options have been considered as an opportunity to settle trade relations between the UK and the EU: 1/ European Economic Area - the Norwegian model; 2/ Bilateral contracts - the Swiss model; 3/ Regulation of relations based on WTO membership.

Some predictions of the expected direct economic consequences of Brexit are also presented, e.g. slowing of investments, loss of Great Britain's position as one of the largest financial centers in the world, problems with the movement of people/workers to and from the EU, negative effects for small and medium-sized companies, the scientific community, etc. Based on them, a number of conclusions are drawn.

3. ДОКЛАД “ТЪРГОВИЯТА НА ЕС С УСЛУГИ И ПО-НАТАТЪШНАТА ИМ ЛИБЕРАЛИЗАЦИЯ”

/Моралийска, М. Търговията на ЕС с услуги и по-нататъшната им либерализация. Сборника от Четвърта международна конференция: Преосмисляне на Европейския съюз, организирана от Катедра “Европеистика”, Философски факултет на СУ “Св. Климент Охридски”, Център за върхови постижения “Жан Моне” и Фондация “Ханс Зайдел”, 2017 г., Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, ISBN 978-954-07-4333-2, стр. 189-198. [CEEOL https://www.cceol.com/search/chapter-detail?id=953926/](https://www.cceol.com/search/chapter-detail?id=953926/)

Търговската политика на ЕС има за цел да отвори нови пазари за европейските износители, работници и инвеститори чрез премахването на бариерите пред пазарите на все повече и повече държави – търговски партньори. Тази политика е успешна по отношение на международната търговия както със стоки, така и с услуги и е довела до положителни ефекти за европейската икономика. Въпреки това тенденциите на деглобализация, както и застоят в ръководени от СТО преговори за по-нататъшна либерализация на търговията доведоха до нови алтернативи за интеграция – плурилатералните споразумения, пример за които са преговорите по Споразумението за търговията с услуги (Trade in Services Agreement – TiSA), които имат своите плюсове и минуси. Статията има за цел да изследва традиционните и алтернативните методи за либерализиране на търговията с услуги за ЕС и да направи заключение кои от тях са най-добри за съюза, неговите граждани и доставчици на услуги.

3. PAPER "THE EU TRADE IN SERVICES AND THEIR FURTHER LIBERALIZATION"

The EU trade policy aims to open up new markets for the European exporters, workers and investors by removing barriers to the markets of more and more trading partner countries. This policy has been successful in terms of international trade in both goods and services and has led to positive effects for the European economy. However, deglobalization trends, as well as the deadlock in WTO-led negotiations for further trade liberalization, have led to new alternatives for integration – multilateral agreements, an example of which are the negotiations on the Trade in Services Agreement (TiSA), which have their pros and cons. The article aims to explore traditional and alternative methods of liberalizing trade in services for the EU and conclude which ones are best for the union, its citizens and service providers.

4. СТАТИЯ „A LOOK AT SOME OF THE EUROPEAN UNION’S MAJOR SOCIAL PROBLEMS AND THEIR ECONOMIC IMPACT“

/Moraliyska, M. *A Look at Some of the European Union’s Major Social Problems and Their Economic Impact*, Eurasian Journal of Economics and Finance, 5(3), 2017, 67-86 DOI: 10.15604/ejef.2017.05.03.006 <https://eurasianpublications.com/wp-content/uploads/2021/02/EJEF-5.3.6.pdf> *PROQUEST, Repec/*

The EU's economy accounts for a significant share of the world economy. Measured in terms of GDP, it is still the biggest in the world. In addition to that, being a single market of 28 countries, the EU has been a major trading player accounting for around 20% of global exports and imports. However, EU's trade was hit by the global recession. It is additionally hindered by the attempts of its economic policy to provide for a sustainable growth by investing in transport, energy and research in order to minimize the impact of further economic development on the environment. The most serious problems of the EU are connected with the unstable and comparatively low employment, continuing energy dependence, demographic change and population's aging, as well as the persisting economic and social disparities within member states and between European regions in the North and South, West and East. The migration crisis adds to the problem with the lack of coherent solution, unsuccessful integration, growing inequalities and fragile multilateralism, having both – their social and economic effects. This

paper aims to explore the most pressing challenges before the European Union's economy today and in the years to come – aging population and social disparities.

4. СТАТИЯ „ПОГЛЕД КЪМ НЯКОИ ОТ ОСНОВНИТЕ СОЦИАЛНИ ПРОБЛЕМИ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ И ТЯХНОТО ИКОНОМИЧЕСКО ВЪЗДЕЙСТВИЕ“

Икономиката на ЕС представлява значителен дял от световната икономика. Измерена като БВП, тя все още е най-голямата в света. В допълнение към това, като единен пазар от 28 държави, ЕС е основен търговски играч, който представлява около 20% от световния износ и внос. Търговията на ЕС обаче беше засегната от глобалната рецесия. Тя е допълнително възпрепятствана от опитите на икономическата си политика да осигури устойчив растеж чрез инвестиции в транспорт, енергетика и научни изследвания, за да минимизира въздействието на по-нататъшното икономическо развитие върху околната среда. Най-сериозните проблеми на ЕС са свързани с нестабилната и сравнително ниска заетост, продължаващата енергийна зависимост, демографските промени и застаряването на населението, както и продължаващите икономически и социални различия в страните членки и между европейските региони на север и юг, запад и изток. Миграционната криза допринася към проблемите с липсата на съгласувано решение, неуспешна интеграция на мигрантите, нарастващите неравенства и крехкия мултилатерализъм, като има и социални, и икономически ефекти. Този доклад има за цел да проучи най-належащите предизвикателства пред икономиката на Европейския съюз днес и през следващите години – застаряването на населението и социалните различия.

5. СТАТИЯ „PREPARING FOR INDUSTRY 4.0 AND DIGITAL TRANSFORMATIONS IN SMES. EUROPEAN AND NATIONAL ASPECTS“

/Moraliyska, M., Antonova, A. *Preparing for Industry 4.0 and Digital Transformations In SMEs. European and National Aspects*. Godishnik na UNSS 1, 2018, 191-207. ISSN (print): 1312-5486

ISSN (online): 2534-8949 http://unwe-yearbook.org/uploads/Yearbook/Yearbook_2018_No12_M%20Moraliyska,%20A%20Antonova.pdf [CEEOL https://www.ceeol.com/search/article-detail?id=729114/](https://www.ceeol.com/search/article-detail?id=729114/)

Industry 4.0 is a dynamically developing technological, economic and social trend marking the rise and broader implementation of sophisticated technology solutions that allow for the merger of the physical and information space. Taking into account the business and social impact of Industry 4.0, the present study aims to outline the main European and national initiatives behind the digital transformation processes and the readiness of SMEs.

The objectives of the paper are to explore the new technological, organizational and institutional changes leading to the implementation of models of Industry 4.0 into SMEs. The methodology includes a theoretical investigation of the industrial revolutions and current digital transformation processes, comparative studies of the EU policy efforts and national initiatives, as well as empirical research – in-depth interviews with companies in Bulgaria. The results include conclusions based on empirical data gathered within the DIGITRANS INTERREG project concerning the digital readiness of the Bulgarian SMEs.

5. СТАТИЯ „ПОДГОТОВКА ЗА ИНДУСТРИЯ 4.0 И ЦИФРОВИ ТРАНСФОРМАЦИИ В МСП. ЕВРОПЕЙСКИ И НАЦИОНАЛНИ АСПЕКТИ“

Индустрия 4.0 е динамично развиваща се технологична, икономическа и социална тенденция, отбелязваща възхода и по-широкото внедряване на сложни технологични решения, които позволяват сливането на физическото и информационното пространство. Като се има предвид бизнес и социалното въздействие на Индустрия 4.0, настоящото проучване има за цел да очертае основните европейски и национални инициативи зад процесите на цифрова трансформация и готовността на МСП.

Целите на документа са да се проучат новите технологични, организационни и институционални промени, водещи до внедряването на моделите на Индустрия 4.0 в МСП. Методологията включва теоретично изследване на индустриалните революции и настоящите процеси на дигитална трансформация, сравнителни изследвания на политическите усилия на ЕС и националните инициативи, както и емпирично изследване – задълбочени интервюта с компании в България. Резултатите включват изводи, базирани на емпирични данни, събрани в рамките на проекта DIGITRANS INTERREG относно цифровата готовност на българските МСП.

6. СТАТИЯ „ДЕБАТЪТ СЛЕД БЯЛАТА КНИГА ЗА БЪДЕЩЕТО НА ЕС – ОЧАКВАНИЯ И РЕЗУЛТАТИ“

Моралийска, М. Дебатът след Бялата книга за бъдещето на ЕС – очаквания и резултати. Научни трудове, Том 2/2018, Година LVII, ISSN (print) 0861-9344, ISSN

(online) 2534-8957, Издателски комплекс УНСС, стр. 127 – 143. *CEEOL*
<https://www.ceeol.com/search/article-detail?id=665976/>

Целта на статията е да анализира Бялата книга за бъдещето на ЕС и да отговори дали този документ е успял да предизвика желаната дебат. Изпълнени са задачите: анализ на сценариите от гледна точка на степента на интеграция и последствията от тях; изследване на гледните точки на различните заинтересовани страни; анализ на позициите на определени държави членки. Методологията включва анализ и синтез, индукция и дедукция и др. Ограниченията са свързани с бързопроменящата се информация и непроследимостта ѝ в държавите членки. Изследването е оригинално по съдържание, а постигнатите резултати включват анализ на вариантите и изводи за бъдещия път на България в ЕС.

6. ARTICLE "THE DEBATE AFTER THE WHITE PAPER ON THE FUTURE OF THE EU - EXPECTATIONS AND RESULTS"

The aim of the article is to analyze the White Paper on the future of Europe and answer whether this document has managed to provoke the debate desired. The following tasks are completed: analysis of the scenarios from the point of view of the degree of integration and their consequences; exploring the perspectives of different stakeholders; analysis of the positions of certain member states. The methodology includes analysis and synthesis, induction and deduction, etc. Limitations are related to the fast-changing information and its untraceability in member states. The research is original in content, and the achieved results include an analysis of the options and conclusions for the future path of Bulgaria in the EU.

7. ДОКЛАД „АНАЛИЗ НА ФАКТОРИТЕ, ОБУСЛАВЯЩИ НЕОБХОДИМОСТТА ОТ ИЗГРАЖДАНЕТО НА СТЬЛБ НА СОЦИАЛНИТЕ ПРАВА НА ЕС“

/Моралийска, М. *Анализ на факторите, обуславящи необходимостта от изграждането на Стълб на социалните права на ЕС*. Сборник от Пета международна конференция „Съединението прави силата“, организирана от Катедра „Европеистика“, Философски факултет към Софийски университет „Св. Климент Охридски“ и Център за високи постижения „Жан Моне“, с подкрепата на Програма „Еразъм плюс“ и Фондация „Ханс Зайдел“, 2018 г. Университетско издателство “Св. Климент Охридски”, стр. 43 – 59. ISBN 978-954-07-4568-8. *CEEOL* <https://www.ceeol.com/search/chapter-detail?id=954850/>

Социалното измерение на Европейския съюз е част от дебата за бъдещето развитие на Съюза. То е приоритет в приетата от лидерите на ЕС декларация на срещата в Рим на 25 март 2017 г., както и в Документа за размисъл относно социалното измерение на Европа на Европейската комисия, последвал представянето на Бялата книга за бъдещето на Европа. На 17 ноември 2017 г. председателите на Европейския парламент, Съвета и Европейската комисия съвместно провъзгласиха създаването на Европейския стълб на социалните права. Изграждането на по-справедлива Европа е приоритет на настоящия състав на Европейската комисия (2014 – 2019 г.) и най-вероятно ще остане сред приоритетите и на следващия.

Докладът има за цел да анализира факторите, които според автора, предпоставят създаването на Социален стълб на ЕС. За целта авторът изпълнява следните задачи: разглежда в ЕС и България настоящата социална ситуация по отношение на показатели като безработица, риск от бедност и социално изключване, както и доходно неравенство; оценява различията в показателите на европейско и национално равнище; представя оценки на липсата на икономическо и социално сближаване в Съюза. Хипотезата на автора е, че социалният статус (като социални права, социално положение и доходно неравенство) на гражданите на ЕС, вариращо значително както между държавите членки, така и в отделните страни, е основен фактор за необходимостта от задълбочаване на социалната политика не само на национално, а и на съюзно равнище, както и за появата на Социалния стълб на ЕС.

7. PAPER "ANALYSIS OF THE FACTORS FOR THE FORMATION OF AN EUROPEAN PILLAR OF SOCIAL RIGHTS"

The social dimension of the European Union is part of the debate on its future development. It is a priority in the declaration adopted by EU leaders at the meeting in Rome on 25 March 2017, as well as in the European Commission's Reflection Paper on the Social Dimension of Europe, which followed the presentation of the White Paper on the Future of Europe. On 17 November 2017, the presidents of the European Parliament, the Council and the European Commission jointly proclaimed the formation of the European Pillar of Social Rights. Building a fairer Europe is a priority of the current members of the European Commission (2014-2019) and will most likely remain among the priorities of the next ones as well.

The paper aims to analyze the factors that, according to the author, presuppose the formation of the European social pillar. For this purpose, the author has fulfilled the following tasks: study of the current social situation in the EU and Bulgaria in terms of indicators such as

unemployment, risk of poverty and social exclusion, as well as income inequality; assessment of the differences in indicators at European and national level; presenting an assessment of the lack of economic and social cohesion in the Union. The author's hypothesis is that the social status (such as social rights, social position and income inequality) of the EU citizens, varying significantly both between Member States and within individual countries, is a major factor in the need to deepen social policy not only on national, but also at the Union level, as well as for the emergence of the Social Pillar of the EU.

8. ДОКЛАД „СЪВРЕМЕННИ ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА ПРЕД ЕВРОПЕЙСКИЯ СОЦИАЛЕН МОДЕЛ“

Моралийска, М. Съвременни предизвикателства пред европейския социален модел. Сборник от Шеста международна конференция „Европейският съюз след 2020 г. – нова Европа в нов свят“, Катедра „Европеистика“, Философски факултет към Софийски университет „Св. Климент Охридски“, Център за високи постижения „Жан Моне“ и фондация „Ханс Зайдел“, 2019 г. Университетско издателство “Св. Климент Охридски”, ISBN 978-954-07-4751-4. [CEEOL https://www.cceol.com/search/chapter-detail?id=957045//](https://www.cceol.com/search/chapter-detail?id=957045//)

Докладът представя същността и разновидностите на европейския социален модел, неговите предимства и недостатъци. Анализирани са основните предизвикателства пред настоящото и бъдещото му развитие в краткосрочен план. Представени са някои виждания за възможно развитие на европейската интеграция в социалното му измерение. Използвани са дедукция и индукция, сравнителен анализ, статистически подход.

Заключението е, че въпреки, че европейският социален модел е пример за голяма част от света като общество, основано на социална справедливост и солидарност, където икономическото и социално развитие са с еднакъв приоритет и където достойният труд и социалната защита се борят с бедността и социалното изключване, социалното измерение на европейската интеграция все още е ограничено вследствие на редица исторически, политически, икономически и други фактори, породили съществуването на различни социални модели в държавите членки на ЕС.

Същевременно, наред с многобройните кризи, през които преминава ЕС, нараства и критиката срещу него. Съюзът често се възприема като причина за отслабването на социалните права и на националните социални държави, а понякога е и обвиняван, че благодетелства само малък образован и заможен елит, който може да се възползва от

предимствата на свободното движение и глобализацията. Несигурността и нарастващото неравенство в ЕС са сред основните причини за усещането за нестабилност, негодувание и възход на национализма. Как ще се развие ЕС и неговото социално измерение в бъдеще, зависи от общата работа на всички заинтересовани страни – европейски и национални институции, работнически и работодателски съюзи, общество.

8. PAPER "CONTEMPORARY CHALLENGES TO THE EUROPEAN SOCIAL MODEL"

The paper presents the essence and varieties of the European social model, its advantages and disadvantages. The main challenges facing the present and its future development in the short term are analyzed. Some views on the possible development of European integration in its social dimension are presented. Deduction and induction, comparative analysis, and statistical approach are applied.

The conclusion is that although the European social model is an example to much of the world as a society based on social justice and solidarity, where economic and social development are given equal priority and where decent work and social protection fight poverty and social exclusion, the social dimension of the European integration is still limited due to a number of historical, political, economic and other factors that have given rise to the existence of different social models in the EU member states.

At the same time, along with the numerous crises that the EU is going through, criticism against it is growing. The Union is often seen as the cause of the weakening of social rights and national welfare states, and is sometimes accused of favoring only a small educated and wealthy elite, who can reap the benefits of free movement and globalization. Insecurity and growing inequality in the EU are among the main reasons for feelings of instability, resentment and the rise of nationalism. How the EU and its social dimension will develop in the future depends on the joint work of all interested parties – European and national institutions, workers' and employers' unions, and the society at large.

9. СТАТИЯ „FACTORS FOR THE FUTURE OF WORK AND THEIR IMPACT ON THE EUROPEAN ECONOMY AND LABOR MARKET“

/Moraliyska, M. Factors for the Future of Work and Their Impact on the European Economy and Labor Market. Eurasian Studies in Business and Economics, in: Mehmet Huseyin Bilgin & Hakan Danis & Ender Demir & Sofia Vale (ed.), Eurasian Economic Perspectives, 2021, pp. 297-315, Springer. DOI: [10.1007/978-3-030-63149-9_19](https://doi.org/10.1007/978-3-030-63149-9_19) *RePEc*
https://ideas.repec.org/h/spr/eurchp/978-3-030-63149-9_19.html/

The aim of the present paper is to gain a deeper understanding of the essence of the “Future of work” by exploring simultaneously its major drivers and their impact on the job market and employment on European level in the long run. The data used is based on the research of numerous international organizations, European Union institutions and bodies, as well as on analytical data and expertise of reputable business consulting companies. The methodology includes qualitative research, including data analysis, comparative analysis, inductive and deductive approach, and others. This type of research helps to explore how and why the phenomenon “Future of work” occurred, what it represents and what the prospects for its development are. The main drivers of this phenomenon are analyzed: globalization, digitalization and demographic change. The paper explores and summarizes the expected economic and social effects of these three factors on the labor market in the EU. The main findings conclude that the “Future of work” is an interdisciplinary phenomenon covering the current and expected trends on the world labor market, provoked by the dynamic technological development and penetration of artificial intelligence technologies in the economic and business practice, including job automation (job loss and job creation), rising skills and qualification requirements, a big change in employment occupations, and rising diversity in working arrangements. Legislative, business-orientated and educational actions on all levels are urgently required to face these new challenges successfully.

9. СТАТИЯ „ФАКТОРИ ЗА БЪДЕЩЕТО НА ТРУДА И ТЯХНОТО ВЪЗДЕЙСТВИЕ ВЪРХУ ЕВРОПЕЙСКАТА ИКОНОМИКА И ПАЗАР НА ТРУДА“

Целта на настоящия доклад е да даде по-задълбочено разбиране на същността на термина „Бъдещето на труда“ (Future of Work), като се изследват едновременно основните му двигатели и тяхното въздействие върху пазара на труда и заетостта на европейско ниво в дългосрочен план. Използваните данни са базирани на проучвания на множество международни организации, институции и органи на Европейския съюз, както и на аналитични данни и експертиза на утвърдени бизнес консултантски компании. Методологията включва качествени изследвания, включително анализ на данни, сравнителен анализ, индуктивен и дедуктивен подход и др. Този тип изследвания помагат да се проучи как и защо се е появил феноменът „Бъдещето на труда“, какво представлява и какви са перспективите за неговото развитие. Анализирани са основните двигатели на това явление: глобализацията, цифровизацията и демографските промени. Документът изследва и обобщава очакваните икономически и социални ефекти от тези

три фактора върху пазара на труда в ЕС. Основните констатации заключават, че „Бъдещето на труда“ е интердисциплинарен феномен, обхващащ настоящите и очакваните тенденции на световния пазар на труда, провокирани от динамичното технологично развитие и навлизането на технологиите с изкуствен интелект в икономическата и бизнес практика, включително автоматизацията на труда (загуба на работни места и създаване на нови работни места), повишаващи се изисквания за умения и квалификация, голяма промяна в професиите и нарастващо разнообразие в условията на труд. Спешно са необходими законодателни, ориентирани към бизнеса и образователни действия на всички нива, за да се справим успешно с тези нови предизвикателства.

10. СТАТИЯ „SHOULD THE MINIMUM WAGE BE REGULATED ON UNION LEVEL: THE CASE OF THE EUROPEAN UNION“

/Moralyska, M. *Should the minimum wage be regulated on union level: The case of the European union*. American Journal of Multidisciplinary Research & Development (AJMRD) Volume 3, Issue 01 (January - 2021), pp. 62-68 ISSN: 2360-821X <https://www.ajmrd.com/wp-content/uploads/2021/01/G316268.pdf> *ProQuest, Index Copernicus/*

The purpose of this article is to examine the issue connected with the European Union's plan to regulate the minimum wages in the Union's member states. In October 2020, the European Commission presented a draft directive on the EU minimum wage, which aims to ensure decent wages for all workers in the whole Union. The article's tasks are to assess the current state of minimum wage in the EU, the expected effects of the directive and the main challenges related to its implementation. The main results include an analysis of the proposal for regulation, presentation of different approaches for defining the minimum wage, and cost-benefit analysis of its implementation.

The conclusion is that the European minimum wage policy faces major obstacles - both as a result of the diversity of national regimes and minimum wage levels, and in terms of differing views, even within European trade unions. The main challenge is related to the minimum wage definition and the approach recommended by the directive is that it should be a certain percentage of the national average or median wage. However, the value obtained does not guarantee that it will effectively protect low-paid workers. The other key issue is the need for measures to strengthen the weakened national collective bargaining systems in order to

increase their coverage, as they preserve and expand national industrial relations and wage setting systems.

10. СТАТИЯ „ТРЯБВА ЛИ МИНИМАЛНАТА ЗАПЛАТА ДА СЕ РЕГУЛИРА НА НИВО СЪЮЗ: СЛУЧАЯТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ“

Целта на тази статия е да разгледа въпроса, свързан с плана на Европейския съюз за регулиране на минималните работни заплати в страните членки. През октомври 2020 г. Европейската комисия представи проект на директива за минималната заплата в ЕС, която има за цел да осигури достойни заплати за всички работници в целия съюз. Задачите на статията са да оцени текущото състояние на минималната заплата в ЕС, очакваните ефекти от директивата и основните предизвикателства, свързани с нейното прилагане. Основните резултати включват анализ на предложението за директива, представяне на различни подходи за определяне на минималната работна заплата и анализ на разходите и ползите от прилагането ѝ.

Изводът е, че европейската политика за минималната работна заплата е изправена пред големи препятствия – както в резултат на разнообразието от национални режими и нива на минимална работна заплата, така и от гледна точка на различните възгледи, дори в рамките на европейските синдикати. Основното предизвикателство е свързано с определянето на минималната работна заплата и подходът, препоръчан от директивата, тя да бъде определен процент от средната за или медианната работна заплата в страната. Получената стойност обаче не гарантира, че ще бъдат защити ефективно нископлатените работници. Другият ключов въпрос е необходимостта от мерки за укрепване на отслабените национални системи за колективно договаряне, за да се увеличи тяхното покритие, тъй като те запазват и разширяват националните индустриални отношения и системи за определяне на заплатите.

11. ДОКЛАД „ВЪЗМОЖНОСТИ И ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА ПРЕД НОВИТЕ ФОРМИ НА ЗАЕТОСТ В ЕС И РАБОТАТА ПРЕЗ ПЛАТФОРМА“

/Моралийска, М. *Възможности и предизвикателства пред новите форми на заетост в ЕС и работата през платформа*. Научна конференция “Европа след избори. Новите предизвикателства пред интеграцията“ на Българска асоциация за европейски изследвания, 2020 г., стр. 140 – 155. ISBN 978-619-90953-1-7. *CEEOL*
<https://www.ceeol.com/search/chapter-detail?id=1059960/>

Бързият напредък в информационните и комуникационни технологии (ИКТ) добави ново измерение на работните места и професиите, правейки ги по-гъвкави и позволявайки на работниците да изпълняват задълженията си по всяко време и навсякъде. В допълнение бурният процес на дигитализация и свързаните с нея нови технологии имат значителни ефекти върху пазара на труда, сред които е появата на нови форми на заетост („работа, осъществява чрез телекомуникации“ - Telework - T) и „работа, осъществява мобилно чрез ИКТ“ - ICT-Mobile work), както и заетостта през цифрови платформи. Тези явления има своите предимства и недостатъци за работещите. Настоящият доклад проучва и анализира положителните и отрицателните ефекти от новите форми на заетост и социалните предизвикателства пред неговото разпространение.

Основно заключение на доклада е, че организацията на работното време и място в световен мащаб се променя и правилата трябва да отразяват тази реалност. Предимствата на работата от вида T/ICTM, както и на тази през платформа, действат стимулиращо върху развитието на тези форми на заетост, които обаче освен редица предимства, крият и рискове. В бъдеще институциите, които ще трябва да регулират по някакъв начин този вид заетост, следва да се стремят да акцентират върху положителните ефекти и да намалят отрицателните. За да осигурят ефективна защита на всички работещи в новите форми на заетост, държавите трябва да запълнят законодателните пропуски и да адаптират социалните си системи чрез разширяване на социалното осигуряване на работниците във всички форми на заетост. Националните или секторните колективни споразумения също са много важни за осигуряването на обща рамка за стратегия за новите форми на заетост, каквато рамка е необходима за разработване на договорености, които са в съответствие с нуждите и предпочитанията на работниците и работодателите.

11. PAPER "OPPORTUNITIES AND CHALLENGES TO NEW FORMS OF EMPLOYMENT IN THE EU AND WORKING THROUGH THE PLATFORM"

Rapid advances in information and communication technology (ICT) have added a new dimension to jobs and occupations, making them more flexible and allowing workers to perform their duties anytime and anywhere. In addition, the rapid process of digitalization and the new technologies associated with it have significant effects on the labor market, among which is the emergence of new forms of employment ("work carried out through telecommunications" - T) and "work carried out mobile through ICT" - ICT-Mobile work), as well as employment through digital platforms. These phenomena have their advantages and disadvantages for workers. This

report explores and analyzes the positive and negative effects of the new forms of employment and the social challenges to its spread.

A key conclusion of the report is that the organization of the working time and place worldwide is changing and the rules must reflect this reality. The advantages of the T/ICTM type of work, as well as that through a platform, have a stimulating effect on the development of these forms of employment, which, however, in addition to a number of advantages, also includes risks. In the future, the institutions that will have to somehow regulate this type of employment should try to emphasize on the positive effects and reduce the negative ones. To ensure effective protection for all workers in the new forms of employment, the countries must fill the legislative gaps and adapt their social systems by extending social security to workers in all forms of employment. National or sectoral collective agreements are also very important in providing a common framework for a strategy for new forms of employment, the kind of framework needed to develop arrangements that are in line with the needs and preferences of the workers and employers.

12. ДОКЛАД „ТЕНДЕНЦИИ И ПЕРСПЕКТИВИ ПРЕД ТЪРГОВИЯТА НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ С ОСНОВНИ АЗИАТСКИ СТРАНИ“

/Моралийска, М. Тенденции и перспективи пред търговията на Европейския съюз с основни азиатски страни. Научна конференция „ЕС след Ковид-19: ефекти, поуки, перспективи“ на Българска асоциация за европейски изследвания, 2022 г. 2022 г., стр. 159 – 176. ISBN 978-619-90953-2-4. CEEOL <https://www.ceeol.com/search/chapter-detail?id=1059888/>

Докладът анализира търговските отношения на ЕС с основните му партньори в Азия. Определени са страните, които са основни търговски партньори на ЕС в Азия. Анализирани са статистически данни за търговията със стоки на ЕС с Китай, Турция, Япония, Южна Корея, Виетнам и Индия в периода 2010 – 2020 г. Представени са тенденциите в търговията с услуги между ЕС и тези страни, както и при двустранните инвестиции. Очертани са основни перспективи пред търговското сътрудничество на ЕС с азиатските страни.

Основното заключение на доклада е, че перспективите на ЕС за развитие на търговските отношения с азиатските страни включват както възможности, така и рискове. Основната възможност е свързана с подписването на нови търговски споразумения с азиатски страни, а основният риск – с приоритизирането от азиатските

страни на вътрешно-регионалната търговия. Особено предизвикателство представляват икономическите и търговските отношения на ЕС с Китай, които се базират както на отношения на сътрудничество, така и на отношения на конкуренция. ЕС трябва да работи и за укрепване на собствената си индустриална база с оглед на дигиталната и зелената трансформация на икономиката в средносрочен план.

12. PAPER "TRENDS AND PERSPECTIVES FOR THE EUROPEAN UNION'S TRADE WITH MAIN ASIAN COUNTRIES"

The paper analyzes the EU's trade relations with its main partners in Asia. The countries that are the EU's main trading partners in Asia are identified. Statistical data on the EU's trade in goods with China, Turkey, Japan, South Korea, Vietnam and India in the period 2010-2020 are analyzed. The trends in the trade in services between the EU and these countries, as well as in their bilateral investments, are presented. The main prospects for the EU trade cooperation with Asian countries are outlined.

The main conclusion of the paper is that the EU's prospects for development of its trade relations with the Asian countries include both opportunities and risks. The main opportunity is connected with the signing of new trade agreements with Asian countries, and the main risk refers to the fact that the Asian countries are prioritizing intra-regional trade. A particular challenge is the EU's economic and trade relations with China, which are based on both cooperative and competitive relations. The EU should also work to strengthen its own industrial base with a view to the digital and green transformation of the economy in the medium term.

13. СТАТИЯ „CHALLENGES TO THE LEADERSHIP POSITION OF THE EUROPEAN UNION IN WORLD TRADE“

/Moraliyska, M. Challenges to the Leadership Position of the European Union in World Trade. Nauchni trudove, 2022, issue 2, 169-182. *CEEOL*, *RePec* https://econpapers.repec.org/article/nwenatrud/y_3a2022_3ai_3a2_3ap_3a169-182.htm/

Целта на статията е да определи дали ЕС е световна търговска сила, както и какви са предизвикателствата за запазване на позицията му в световната търговия в бъдеще. Приложената методология включва: анализ на статистически данни, дескриптивен анализ, сравнителен анализ, SWOT анализ, индукция и дедукция.

Анализът показва, че ЕС представлява търговска сила в световен мащаб и че той се възползва от нея както за икономически ползи, така и за въздействие върху търговските си партньори в области като социални права и устойчиво развитие.

Заключението на доклада е, че през последното десетилетие ЕС запазва позицията си на световна търговска сила. Развитието на търговията и инвестициите с трети страни е възможност за икономически растеж и заетост в ЕС и това са основните крайни цели на търговската му политика. Запазването на лидерската позиция на ЕС зависи от правилно идентифициране на предизвикателствата и подходите към тяхното преодоляване, които отварят ниша за по-нататъшни научни проучвания и изследвания в областта. Поддържането на отворена политика към търговията е важно за перспективите за икономически растеж на Съюза. Като една от най-големите световни търговски сили, ЕС трябва да засили усилията си за съживяване на Световната търговска организация и задълбочаване на търговското сътрудничество със страните, с които мисли в същата посока. Вътрешните и външните предизвикателства, сред които попадат и дигиталния и зеления преход, климатичните промени, технологичната трансформация, протекционистичните тенденции и други, и тяхното отражение върху търговията, са сред предизвикателствата, които крият както заплахи, така и възможности за по-нататъшната търговска политика на ЕС.

13. PAPER "CHALLENGES TO THE LEADERSHIP POSITION OF THE EUROPEAN UNION IN WORLD TRADE"

The purpose of the article is to determine whether the EU is a world trade power, as well as what the challenges for maintaining its position in the world trade in the future are. The applied methodology includes: analysis of statistical data, descriptive analysis, comparative analysis, SWOT analysis, induction and deduction.

The analysis shows that the EU is a global trade power and that it uses its trade position both for economic benefits and to influence its trade partners in areas such as social rights and sustainable development.

The conclusion of the report is that over the last decade the EU has preserved its position as a world trade power. The development of trade and investments with third countries is an opportunity for economic growth and employment in the EU and these are the main ultimate goals of its trade policy. Maintaining the leadership position of the EU depends on a correct identification of the challenges and approaches to their overcoming, which opens a niche for further scientific studies and research in the field. Maintaining an open trade policy is important

for the Union's economic growth prospects. As one of the world's largest trade powers, the EU must step up its efforts to revitalize the World Trade Organization and to deepen the trade cooperation with like-minded countries. Internal and external challenges, including the digital and green transition, climate change, technological transformation, protectionist trends and others, and their impact on trade, are among the challenges that hide both threats and opportunities for the future trade policy of the EU.

VII. Статии и доклади, публикувани в списания с научно рецензиране

1. СТАТИЯ „PRACTICE AND PERSPECTIVES OF EUROREGIONS IN SOUTHEAST EUROPE ON THE EXAMPLE OF THE GREEK-BULGARIAN-TURKISH CROSS-BORDER COOPERATION“

/Moraliyska, M. *Practice and Perspectives of Euroregions in Southeast Europe on the Example of the Greek-Bulgarian-Turkish Cross-border Cooperation*. Istanbul Journal of Economics and Politics, Istanbul School of Economics and the Economists' Association in Turkey, 2015, pp. 9 – 23, ISSN (ONLINE): 2149-8849 <http://www.istjep.org/article/view/5000160419/5000144681>. Istanbul Journal of Economics and Politics https://www.researchgate.net/profile/Piotr-Nieradka/publication/333783101_ISTANBUL_JOURNAL_OF_ECONOMICS_POLITICS/links/5d03b885458515b055cfa00f/ISTANBUL-JOURNAL-OF-ECONOMICS-POLITICS.pdf#page=16/

Cross-border cooperation is gaining strength in recent decades, both in the EU Member States and around the the Union's external borders in Eastern and Southeastern Europe. It helps to alleviate the shortcomings of national borders, overcome the peripheral status of many border regions and improve the living conditions of the population living in them on both sides.

The role of the Euroregions is of utmost importance for the region of Southeast Europe. the Balkan region, participates formally in a large number of Euroregions. The problem is that they do not function in practice and therefore their existence does not lead to a deeper integration among the participating countries. In this paper the essence of the structure of the Euro-regions, the prerequisites for their appearance and the objectives they pursue, are analyzed, as well as examples of good and bad practices in the region. Opportunities and perspectives of Euroregions in the Bulgarian-Greek-Turkish border region are studied. The main goal of the paper is to analyze the potential spheres of cross-border cooperation in SEE, the barriers before them in the region, as well as the weaknesses and opportunities of cross-border cooperation and Euro-regions in the Greek-Bulgarian-Turkish border area.

The main conclusion of the paper is that the development of Euro-regions in SEE is on the rise. The problem with them, however, is that the lack of funds and administrative capacity predetermine their short period of existence. The countries in the SEE region should get aware of the Euro-regions' importance and opportunities and support the existing CBC structures at their borders. The role of the EU is also of crucial importance on the Balkans and its investment in cooperation, strong partnerships, good planning and more funds are the keys to success of cross-border cooperation on its external borders in Southeast Europe.

1. СТАТИЯ „ПРАКТИКА И ПЕРСПЕКТИВИ НА ЕВРОРЕГИОНИТЕ В ЮГОИЗТОЧНА ЕВРОПА НА ПРИМЕРА НА ГРЪЦКО-БЪЛГАРО-ТУРСКОТО ТРАНСГРАНИЧНО СЪТРУДНИЧЕСТВО“

През последните десетилетия трансграничното сътрудничество набира сила както в държавите-членки на ЕС, така и около външните граници на Съюза в Източна и Югоизточна Европа. Той спомага за облекчаване на недостатъците на националните граници, преодоляване на периферния статус на много гранични региони и подобряване на условията на живот на населението, живеещо в тях от двете страни.

Ролята на еврорегионите е от изключително значение за региона на Югоизточна Европа. Балканският регион участва официално в голям брой еврорегиони. Проблемът е, че еврорегионите не функционират на практика и следователно съществуването им не води до по-дълбока интеграция между участващите страни. В статията се анализира същността на структурата на еврорегионите, предпоставките за тяхното възникване и целите, които преследват, както и примери за добри и лоши практики в региона. Изследват се възможностите и перспективите на еврорегионите в българо-гръцко-турския граничен регион. Основната цел на статията е да се анализират потенциалните сфери на трансгранично сътрудничество в ЮИЕ, бариерите пред тях в региона, както и слабостите и възможностите на трансграничното сътрудничество и еврорегионите в гръцко-българско-турската гранична зона.

Основният извод от статията е, че развитието на еврорегионите в ЮИЕ е във възход. Проблемът при тях обаче е, че липсата на средства и административен капацитет предопределят краткия им срок на съществуване. Страните в региона на Югоизточна Европа трябва да осъзнаят значението и възможностите на еврорегионите и да подкрепят съществуващите структури за трансгранично сътрудничество по техните граници. Ролята на ЕС също е от решаващо значение на Балканите и неговите инвестиции в сътрудничество, силни партньорства, добро планиране и повече средства са ключът към

успеха на трансграничното сътрудничество по външните му граници в Югоизточна Европа.

2. ДОКЛАД „ИЗГРАЖДАНЕТО НА СОЦИАЛЕН СЪЮЗ В ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ КАТО УСЛОВИЕ ЗА НЕГОВОТО УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ“

/Моралийска, М. Изграждането на социален съюз в Европейския съюз като условие за неговото устойчиво развитие. Сборник от Международна научна конференция „Икономически предизвикателства: развитие, благосъстояние, интеграция“, организирана от Катедра „Икономикс“, УНСС и Стопанския факултет на СУ „Св. Климент Охридски“, 2018 г., УНСС, София. Университетско издателство “Св. Климент Охридски”, ISBN 978-954-07-4727-9. https://www.uni-sofia.bg/index.php/bul/universitet_t/centrove/cent_r_za_ikonomicheski_teorii_i_stopanski_politiki/novini_ot_cent_ra/izleze_ot_pechat_sbornik_t_s_dokladite_ot_s_vmesnata_mezhdunarodna_nauchna_konferenciya_ikonomicheski_predizvikelstva_razvitie_blagos_toyanie_integraciya/

Социалната програма на ЕС се променя и развива, макар и бавно, но различията между държавите членки по отношение на бедността, социалното изключване, безработицата и др. остават сред основните дестабилизиращи фактори в Съюза, а Европейският стълб на социалните права е само първата стъпка за преодоляването им. Социалната програма на ЕС за 21-ви век трябва да включи и нови въпроси, например въздействието на дигитализацията върху труда. Това води до концепцията за Социален съюз, чието изграждане се превръща в ключов фактор за запазване и задълбочаване на европейската интеграция.

Докладът представя накратко еволюцията на законодателната рамка на социалната политика на ЕС, като определя няколко групи фактори, които предпоставят нейната нарастваща значимост и обосновават необходимостта от засилване на общите усилия за инициативи в социалната сфера на съюзно равнище. Анализирани са възможността Европейският стълб на социалните права да допринесе за ребалансирането на икономическите и социалните приоритети на ЕС и какво е неговото място в дебата за бъдещето на ЕС, както и какво би представлявал един европейски социален съюз.

2. PAPER "BUILDING A SOCIAL UNION IN THE EUROPEAN UNION AS A CONDITION FOR ITS SUSTAINABLE DEVELOPMENT"

The social program of the EU is changing and developing, albeit slowly, but the differences between the member states in terms of poverty, social exclusion, unemployment, etc. remain among the main destabilizing factors in the Union, and the European Pillar of Social Rights is only the first step to overcome them. The EU's social agenda for the 21st century must also include new issues, for example the impact of digitalisation on labour. This leads to the concept of a Social Union, the construction of which becomes a key factor in preserving and deepening the European integration.

The report summarizes the evolution of the legislative framework of the EU's social policy, identifying several sets of factors that presuppose its growing importance and justify the need to strengthen common efforts for social initiatives at Union level. The possibility of the European Pillar of Social Rights to contribute to the rebalancing of the EU's economic and social priorities and its place in the debate on the future of the EU, as well as what a European Social Union would represent, is analyzed.

3. ДОКЛАД „THE EUROPEAN SOCIAL MODEL – TYPOLOGY AND PERFORMANCE IN 2017“

/Moraliyska, M. *The European social model – typology and performance in 2017*. Book of proceedings of 15th International conference: “Sustainable development goals 2030: Challenges for South and Eastern European countries and the Black sea region”, Association of Economic Universities of South and Eastern Europe and the Black Sea Region (ASECU) and University of National and World Economy (UNWE), 2019, Sofia. Proceedings: <http://www.asecu.gr/files/15th-international-asecu-conference-2019-unwe-sofia-proceedings.pdf/>

There is no common social policy on European level, and member states differ in terms of social policies, social transfers and share of the national wealth's redistribution. They apply different social models, which include different levels of social protection, state labour markets intervention, public spending on social transfers, etc. This paper presents different social models classifications with emphasis on the one of Esping-Andersen (1990). On this basis it evaluates the performance of the four types of models according to the employment-to-population ratio, and according to the Efficiency/Equity method of Sapir (2005).

The main conclusion of the paper is that there are different factors that affect the countries' performance in the social sphere. Despite the different historical, political and economic backgrounds, which have a big effect on contemporary economies and societies, a big part of today's challenges are common and need to be faced by all. In addition to the negative consequences of the crisis, there are some elements of the European social model that need be reformed in view of the increased competition in the globalized markets, the aging of European societies, and the member states' labour market and social policies, which sometimes fail to address the contemporary challenges.

3. ДОКЛАД „ЕВРОПЕЙСКИЯТ СОЦИАЛЕН МОДЕЛ – ТИПОЛОГИЯ И ПРЕДСТАВЛЕНИЕ ПРЕЗ 2017 Г.“

Няма обща социална политика на европейско ниво, а страните членки се различават по отношение на социалните политики, социалните трансфери и различния дял на преразпределение на националното богатство. Те прилагат различни социални модели, които включват различни нива на социална защита, държавна намеса на пазара на труда, публични разходи за социални трансфери и т.н. Тази статия представя различни класификации на социалните модели с акцент върху тази на Esping-Andersen (1990). На тази база той оценява представянето на четирите вида модели според съотношението заетост към населението и според метода ефективност/справедливост на Sapir (2005).

Основното заключение на статията е, че има различни фактори, които влияят на представянето на страните в социалната сфера. Въпреки различните исторически, политически и икономически среди, които оказват голямо влияние върху съвременните икономики и общества, голяма част от днешните предизвикателства са общи и всички трябва да се изправят пред тях. В допълнение към негативните последици от кризата, има някои елементи от европейския социален модел, които трябва да бъдат реформирани с оглед на засилената конкуренция на глобализираните пазари, застаряването на европейското общество и трудовите пазари и социални политики на държавите-членки, които понякога не успяват да отговорят на съвременните предизвикателства.

4. ДОКЛАД „БЯЛАТА КНИГА ЗА БЪДЕЩЕТО НА ЕС И ОТЗВУКЪТ Й В БЪЛГАРИЯ“

/Моралийска, М. *Бялата книга за бъдещето на ЕС и отзвукът ѝ в България*. Годишна конференция на Българската асоциация за европейски изследвания: „ЕС след 2020 г.: в търсене на идентичност, устойчивост и растеж“, 2017 г. ISBN 978-619-90953-0-0, стр.

Дискусията за бъдещето на ЕС след Брекзит и разногласията между държавите членки, свързани с миграционната криза, стана особено належаща. Подобно обсъждане, както на европейско, така и на национално равнище, с по-задълбочен и детайлен анализ, е много необходимо, защото най-често разговорите за бъдещето на Европа се свеждат до избор единствено между две възможности - за повече или за по-малко Европа. Въпросът за това как да продължи да работи и да се развива Съюзът, обаче е по-сложен, поради което бяха предложени различни сценарии, които се припокриват в много отношения и не са взаимноизключващи се.

Целта на доклада е да анализира предимствата и недостатъците за България на всеки от петте предложения за развитието на ЕС в Бялата книга, представена от Европейската комисия на 1 март 2017 г., както и да отговори на въпроса кой е най-удачният за страната сценарий. За тази цел разработката си поставя следните задачи: 1/ Да представи и анализира петте сценария от гледна точка на степента на интеграция; 2/ Да анализира последствията от тях за България; 3/ Да изследва и анализира реакциите и гледните точки на различните заинтересовани страни – правителство, неправителствен сектор, общество.

Използваната методология в доклада включва анализ и синтез, индукция и дедукция, сравнителен анализ и др. Ограниченията са свързани и с бързопроменящата се информация, както и с липсата на активна дискусия за съдържанието и последствията от Бялата книга.

4. PAPER "THE WHITE PAPER ON THE FUTURE OF THE EUROPEAN UNION AND ITS EFFECT IN BULGARIA"

The discussion about the future of the EU after Brexit and the disagreements between the member states related to the migration crisis have become especially urgent. Such a discussion, both at the European and national level, with a deeper and more detailed analysis, is very necessary, because most often the conversations about the future of Europe come down to a choice between only two options - for more or for less Europe. However, the question of how to keep the Union functioning and developing is more complex, which is why different scenarios have been proposed that overlap in many ways and are not mutually exclusive.

The purpose of the paper is to analyze the advantages and disadvantages for Bulgaria in each of the five proposals for the development of the EU in the White Paper presented by the European Commission on March 1, 2017, as well as to answer the question of which is the best scenario for the country. For this purpose, the development sets the following tasks: 1/ To present and analyze the five scenarios from the point of view of the degree of integration; 2/ To analyze their consequences for Bulgaria; 3/ To explore and analyze the reactions and perspectives of the various stakeholders – government, non-governmental sector, society.

The methodology used in the report includes analysis and synthesis, induction and deduction, comparative analysis, etc. The limitations are also related to the rapidly changing information, as well as the lack of active discussion about the content and consequences of the White Paper.

5. ДОКЛАД „THE IMPACT OF CERTAIN EUROPEAN PILLAR OF SOCIAL RIGHTS' INITIATIVES ON BULGARIA“

/Moraliyska, M. *The Impact of Certain European Pillar of Social Rights' Initiatives on Bulgaria*. Book of Proceedings of 23rd International Congress on Social Sciences, 2021, Brussels. Book of Proceedings, ISBN 9781638776239. <https://euser.org/iceb23en/forum/thread.php?code=124E8C681FF67949/>

The paper analyses and summarizes the estimates regarding the potential effects from the implementation of specific measures of the European social pillar on the Bulgarian economy and society. In particular, the impact of the following three initiatives within the pillar are explored: 1/ The impact of the Minimum Wages Directive proposed by the European Commission on the Bulgarian workers' wellbeing and 2/ The impact of the Work-life Balance on the current Bulgarian legislation. The conclusion is that the pillar has the potential to bring change and improve the social status of low-wage workers in Bulgaria.

The main conclusion is that the European Pillar of Social Rights is a social policy framework with the potential to guide EU action in the social field over the next decade, with the goal to promote social convergence between the Union's member states. Although no tangible results of it have yet been identified, some initiatives that were proposed and adopted are likely to evoke numerous effects when implemented by the member states. The implementation of the Directive (EU) 2019/1158 will require some little amendments to the Bulgarian labour legislation in order for full compliance to be achieved. However, this could mean that the effects from it would not be significant, as its advantages have already been

applied. The most influential of the new amendments would be the 2 months of non-transferable leave between the two parents, which is still not a legal requirement in Bulgaria.

As it concerns the implementation of the proposal of the Minimum Wage Directive in the country, it has the potential to bring a big change in the social situation in Bulgaria and to significantly improve the social and economic status of a big part of the Bulgarian workers, who are low-income earners. The maximum positive impact, however, would be possible in case the most ambitious scenario is applied (increase of the minimum wage up to the highest reference values – 50% of the average and 60% of the median wage).

5. ДОКЛАД „ВЪЗДЕЙСТВИЕТО НА НЯКОИ ОТ ИНИЦИАТИВИТЕ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СТЪЛБ НА СОЦИАЛНИТЕ ПРАВА ВЪРХУ БЪЛГАРИЯ“

В статията са анализирани и обобщени оценките относно потенциалните ефекти от прилагането на конкретни мерки от европейския социален стълб върху българската икономика и общество. По-специално се изследва въздействието на следните три инициативи в рамките на стълба: 1/ Въздействието на Директивата за минималните заплати, предложена от Европейската комисия върху благосъстоянието на българските работници и 2/ Въздействието на директивата за баланса между професионалния и личния живот върху настоящото българско законодателство. Изводът е, че стълбът има потенциала да доведе до промяна и да подобри социалния статус на нископлатените работници в България.

Основният извод е, че Европейският стълб на социалните права е рамка на социалната политика с потенциала да ръководи действията на ЕС в социалната област през следващото десетилетие, с цел насърчаване на социалното сближаване между държавите-членки на Съюза. Въпреки, че все още не са идентифицирани осезаеми резултати от него, някои инициативи, които бяха предложени и приети, вероятно ще предизвикат многобройни ефекти, когато бъдат приложени от държавите-членки. Прилагането на Директива (ЕС) 2019/1158 ще изисква някои малки промени в българското трудово законодателство, за да се постигне пълно съответствие. Това обаче може да означава, че ефектите от него няма да са значителни, тъй като предимствата му вече са приложени. Най-влиятелна от новите поправки ще бъде включването на 2 месеца непреотстъпващ отпуск между двамата родители на новородено дете, който все още не е законово изискване в България.

Що се отнася до прилагането на предложението за Директивата за минималната работна заплата в страната, то има потенциала да доведе до голяма промяна в социалната

ситуация в България и значително да подобри социално-икономическия статус на голяма част от българските работници, които са с ниски доходи. Максимално положително въздействие обаче би било възможно при прилагане на най-амбициозния сценарий (повишаване на МРЗ до най-високите референтни стойности – 50% от средната и 60% от средната работна заплата).

6. СТАТИЯ „СОЦИАЛНИ И РЕГУЛАТОРНИ ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА ПРЕД ТРУДОВИТЕ ДИГИТАЛНИ ПЛАТФОРМИ“

Моралийска, М. Социални и регулаторни предизвикателства пред трудовите дигитални платформи. Eastern Academic Journal, Issue 3, 2021, pp. 12 - 25. ISSN: 2367–738 <https://www.e-acadjournal.org/pdf/article-21-3-2.pdf> CEEOL/

През последното десетилетие дигиталните платформи, които свързват работниците с работодателите се очертах като нова тенденция в света на труда. Те свързват предимно самостоятелно заети работници с клиенти, нуждаещи се от услуги на поискване и се оказаха способни да трансформират начина, времето и мястото, по които и където работим. Платформите на труда използват нови техники на „алгоритмично управление“, включително използването на „изкуствен интелект“. Това също има последици за традиционния вид работа.

В настоящото изследване са анализирани предпоставките за възникването и разпространението на дигиталните трудови платформи, различните им разновидности и последиците за социалната защита на заетите през тези платформи. Дадени са примери за добри практики в различни държави в ЕС за преодоляване чрез регулации на тези социални предизвикателства пред работещите.

Въз основа на направения преглед за възникването и развитието на дигиталните трудови платформи са направени следните изводи:

1) Икономическите и социалните ефекти от дигитализацията са съпроводени с възникването на различни въпроси, свързани с развитието на пазара на труда, качеството на новосъздадените, променените или „изместените“ работни места, заплащането, социалното неравенство и др.

2) Едно от основните притеснения е свързано с качеството на работните места от гледна точка на заплащането, сигурността на работното място и условията на труд. Необходимо е осъвременяване на социалните системи и осигуряване на адекватна

социална защита на заетите през дигитални трудови платформи.

3) Постепенно ще бъдат въведени нови социални права, част от променящия се трудов свят, към който държавите не са добре подготвени да се адаптират. Това не е само въпрос на финансова устойчивост, но и на осигуряване на механизми за сигурност и социална защита.

6. ARTICLE "SOCIAL AND REGULATORY CHALLENGES FOR THE EMPLOYMENT IN THE DIGITAL PLATFORMS"

In the last decade, the digital platforms that connect workers with employers have emerged as a new trend in the world of work. They connect primarily self-employed workers with customers in need of on-demand services and have proven capable of transforming how, when and where we work. Labor platforms use new techniques of "algorithmic management", including the use of "artificial intelligence". This also has implications for the traditional type of work.

In the present study, the prerequisites for the emergence and spread of digital labor platforms, their different varieties and the consequences for the social protection of those employed through these platforms are analyzed. Examples of good practices in different EU countries to overcome these social challenges for workers through regulations are given.

Based on the review of the emergence and development of the digital work platforms, the following conclusions are drawn:

1) The economic and social effects of digitization are accompanied by the emergence of various issues related to the development of the labor market, the quality of newly created, changed or "displaced" jobs, work pay, social inequality, etc.

2) One of the main concerns is related to the quality of jobs in terms of pay, job security and working conditions. It is necessary to modernize the social systems and ensure adequate social protection of those employed through digital labor platforms.

3) New social rights will gradually be introduced, part of a changing world of work to which countries are ill-prepared to adapt. This is not only a matter of financial sustainability, but also of ensuring security and social protection mechanisms.

7. ДОКЛАД „СОЦИАЛНО ВЪЗДЕЙСТВИЕ ОТ ПРИЛОЖЕНИЕТО НА ИЗКУСТВЕН ИНТЕЛЕКТ В ЕВРОПА“

/Моралийска, М. *Социално въздействие от приложението на изкуствен интелект в Европа*. VIII Национална младежка научно-практическа конференция на Федерация на научно-техническите съюзи в България. Национален дом на науката и техниката, 2021, стр.135 - 142. ISSN: 1314-8931. https://bpos.bg/api/FilesStorage?key=b12918bd-f3aa-4650-abe8-4cccadfa08cb&fileName=Hrishev-Mladejka%20konferencia.pdf&dbId=1&fbclid=IwAR0HLNxspGKB7SwVsr9u1BYJkUHnGScUjWqEwCedk_rN0Hzs8DwmmMS-lPc/

Изкуственият интелект (ИИ) трансформира света, в който живеем. Преобразуващото въздействие на изкуствения интелект върху нашето общество ще има социални, икономически, правни, политически и регулаторни последици в дългосрочна перспектива.

Настоящият доклад анализира положителните и отрицателни социални ефекти от приложението на изкуствения интелект в различни сфери на обществото – индустрия, бизнес, образование, транспорт и др. Анализът включва и представяне на проблема на ниво Европейски съюз, като е разгледано критично новото предложение на Европейската комисия за регулиране на изкуствения интелект.

Най-общо заключението от доклада е, че ИИ има своите предимства и отваря много възможности за подобрения във всички области на работата и живота, но крие и рискове. Човекът трябва да се погрижи да използва положителните страни на този феномен за създаването на един по-добър свят. ИИ трябва да се държи под контрол и да се управлява разумно и етично. Ако това се реализира, въпреки предизвикателствата, породени от разпространението на технологията във все повече нови приложения, ИИ като цяло ще има по-скоро по-положително, отколкото отрицателно въздействие върху обществото.

7. PAPER "SOCIAL IMPACT OF THE APPLICATION OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN EUROPE"

Artificial Intelligence (AI) is transforming the world we live in. The transformative impact of artificial intelligence on our society will have long-term social, economic, legal, political and regulatory implications.

The paper analyzes the positive and negative social effects of the application of artificial intelligence in various spheres of society – industry, business, education, transport, etc. The

analysis also includes presenting the problem at the EU level, with a critical examination of the new proposal of the European Commission for the regulation of artificial intelligence.

The overall conclusion of the report is that while AI has its benefits and opens up many opportunities for improvement in all areas of work and life, it also poses risks. Man should take care to use the positive sides of this phenomenon to create a better world. AI must be kept under control and managed sensibly and ethically. If this is realized, despite the challenges posed by the technologies' spreading into more and more new applications, AI will generally have more positive than negative impacts on society.